

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૨૬૨૨/૨૦૧૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

-----

|    |                                                                      |     |
|----|----------------------------------------------------------------------|-----|
| ૧. | ર. શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે? | હા. |
| ૨. | પત્રકારને જોવા દેવામાં આવે ?                                         | હા. |

|    |                                                                                                                           |     |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ૩. | શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?                                                                         | ના. |
| ૪. | શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે? | ના. |

દીપ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ & ૧.....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧.....સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિત રહ્યા :

યુચિત એન શેઠ, અરજદારો માટે વકીલ નંબર ૧-૨

શ્રી ચિન્ટન ડેવ, એ. એસ. એસ. ટી. સામાવાળા નંબર ૧ માટે સરકારની વિનંતી

શ્રી સુધીર એમ. મેહતા, સામાવાળા નંબર ૨ માટે વકીલ

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

તારીખ:૨૨/૧૨/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી)

૧. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ અરજી દ્વારા, અરજદારોએ ૨૦૧૬ની બીજી અપીલ નં.૨૫૮ માં ગુજરાત વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ ટ્રિબ્યુનલ (ત્યારબાદ "ટ્રિબ્યુનલ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા પસાર કરાયેલા ૨૫.૧.૨૦૧૬ ના આદેશને તેમજ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલા અધિકારીઓના આદેશોને પડકાર્યા છે.અરજદારોએ વધુમાં એવી જાહેરાત કરવાની માંગ કરી છે કે ઓએનજીસી જેવા ગ્રાહકો સાથે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા વર્કઓવર સર્વિસ કોન્ટ્રાક્ટ્સ પર ગુજરાત વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૦૩ (ત્યારબાદ "જીવીએટી એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળ કરવેરાની વસૂલાત ગુજરાત રાજ્યની કાયદાકીય ક્ષમતાની બહાર છે અને તેથી, અધિકારક્ષેત્ર વિના, ખરાબ અને ગેરકાયદેસર છે.વૈકલ્પિક રીતે, અરજદારો એવી જાહેરાતની માંગ કરે છે કે વર્કઓવર સર્વિસ કોન્ટ્રાક્ટ્સની આયાત કરેલા વર્કઓવર રિગ્સ પર જીવેટ એક્ટ હેઠળ કર લાદવો એ કોઈ પણ સંજોગોમાં ભારતના બંધારણની કલમ ૨૮૬ નું ઉલ્લંઘન કરે છે, જે સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૫ (૨) સાથે વાંચે છે.વૈકલ્પિક રીતે, અરજદારો ગુજરાત રાજ્યના સત્તાવાળાઓ દ્વારા નિર્ધારિત વ્યવહારો પર કથિત વેટ જવાબદારી તરફ વર્કઓવર સર્વિસ કોન્ટ્રાક્ટ્સ પર એકત્રિત કરવામાં આવેલા સર્વિસ ટેક્સની રકમને ટ્રાન્સફર કરવા માટે ભારત સંઘને નિર્દેશની માંગ કરે છે.

૨. અરજીમાં દર્શાવેલી હકીકતો એ છે કે અરજદારો ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ત્યારબાદ "ઓએનજીસી" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) જેવી કંપનીઓને ગેસ કમ્પ્રેશન અને વર્કઓવર સેવાઓ જેવી સેવાઓ પૂરી પાડવામાં રોકાયેલા છે, જેઓ તેલ અને કુદરતી ગેસના સંશોધનમાં રોકાયેલા છે. અરજદારો સેવા કરવેરાની જવાબદારી નિભાવવાના હેતુથી વેટ અધિનિયમ તેમજ ફાઇનાન્સ એક્ટ, ૧૯૯૪ (ત્યારબાદ "ફાઇનાન્સ એક્ટ" તરીકે ઓળખાય છે) હેઠળ યોગ્ય રીતે નોંધાયેલા છે. અરજદારોએ સેવાઓની જોગવાઈ માટે ગ્રાહકો સાથે કરાર કર્યા હતા. જ્યાં સુધી વર્કઓવર સેવાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી કરારમાં ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે અરજદારોના કર્મચારીઓ દ્વારા ગ્રાહક દ્વારા મંજૂર કરાયેલા વિકેટાઓ પાસેથી કરારના હેતુ માટે ખાસ આયાત કરેલા વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરીને સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.

૩. અરજદારોનો કેસ છે કે સંબંધિત વર્ષ દરમિયાન વર્કઓવર સેવાઓ સંબંધિત તમામ કરારો અરજીના પરિશિષ્ટ "બી" માં જોડાયેલા કરાર સાથે સમાન સામગ્રીમાં છે, જેની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ નીચે મુજબ છે:

“(અ) કરાર ખાસ કરીને અરજદારો દ્વારા વર્કઓવર સેવાઓની જોગવાઈ માટે છે અને ઓએનજીસી જેવા ગ્રાહકોને વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ટ્રાન્સફર કરવા માટે નથી.

(બી) વર્કઓવર રિગ્સનું સંચાલન અને સંચાલન અરજદારોના કર્મચારીઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

(સી) અરજદારો સારી ઉદ્યોગ પ્રથા અનુસાર વાજબી કુશળતા, ખંત અને કાળજી સાથે સેવાઓ કરવા માટે બંધાયેલા છે અને કામની ગુણવત્તા માટેની જવાબદારી અરજદારો પર છે.

(ડી) અરજદારો તેમના કર્મચારીઓની સલામતી માટે જવાબદાર છે જેઓ વર્કઓવર કામગીરી સંભાળશે.

(ઈ) અરજદારો સેવાઓ માટે નિયુક્ત કરાયેલા કર્મચારીઓના સંબંધમાં વીમાની વ્યવસ્થા કરવા તેમજ ઉપકરણો, સાધનો અને વર્કઓવર રિગ્સ સહિત અરજદારોની અન્ય કોઈપણ ચીજવસ્તુઓ માટે જવાબદાર છે.

(એફ) અરજદારો રિગ્સના સંચાલન માટે તેમજ સાધનોને સારી અને કાર્યક્ષમ સંચાલન સ્થિતિમાં જાળવવા માટેના ખર્ચ માટે જવાબદાર છે.

(જી) કરારમાં સમયના ધોરણોની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જેમાં તેલના ફૂવાઓની સર્વિસિંગ સંબંધિત દરેક પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કરવાની જરૂર છે.

(જ) કરાર તરફ વિચારણા વર્કઓવર કામગીરીના સંદર્ભમાં હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિના પ્રકાર અનુસાર દૈનિક ધોરણે નક્કી કરવામાં આવે છે.

(i) બંને પક્ષો દ્વારા કરારને સેવા કરાર તરીકે સ્વીકારવામાં આવ્યો હોવાથી દરોમાં સેવા વેરાનો સમાવેશ થાય છે.

(જે) વર્કઓવર કામગીરી દરમિયાન વર્કઓવર રિગ્સના કોઈપણ નુકસાન અથવા નુકસાન માટે અરજદારો સંપૂર્ણપણે જવાબદાર છે.

(કે) અરજદારોએ કરાર માટે પ્રદર્શન બેંક ગેરંટી આપવી જરૂરી છે.

(l) વિકેતાઓ પાસેથી વર્કઓવર કામગીરી હાથ ધરવા માટે અરજદારો દ્વારા ચોક્કસ વર્કઓવર રિગ્સની આયાત કરવી જરૂરી છે, જેને ગ્રાહકો દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને જેની વિગતો કરારમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી છે."

જ. તે અરજદારોનો કેસ છે કે કરાર, પદાર્થમાં, ખાસ કરીને દેશની બહારના કરારના હેતુ માટે આયાત કરેલા વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરીને વર્કઓવર કામગીરી હાથ ધરવા માટેના કરાર છે.અરજદારોએ આવા કરારોને સેવાની જોગવાઈ માટેના કરારો ગણાવ્યા હતા અને ગ્રાહકો પાસેથી મળેલી વિચારણા પર નાણાં અધિનિયમ હેઠળ ૧૨.૩૬% ના દરે સેવા કર જવાબદારીનો યોગ્ય રીતે નિકાલ કર્યો હતો.જ્યારે અરજદારોએ જી. વી. એ. ટી. અધિનિયમ હેઠળ યોગ્ય

રીતે રિટર્ન ફાઇલ કર્યું હતું, ત્યારે તેમણે જી. વી. એ. ટી. અધિનિયમ હેઠળ કરની કોઈ જવાબદારી સ્વીકારી નહોતી કારણ કે અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર કરારમાં માલના કોઈ વેચાણ/માનવામાં આવતા વેચાણનો સમાવેશ થતો નથી.

૫. વાણિજ્યિક કરવેરાના સહાયક કમિશનર દ્વારા અરજદારોને ૧૬.૧.૨૦૧૫ તારીખની કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં અરજદારોને કારણ દર્શાવવાની જરૂર હતી કે ગેસ સંકોચન કરાર તેમજ વર્કઓવર સેવા કરાર પર જી-વેટ અધિનિયમ હેઠળ શા માટે કર લાદવો જોઈએ નહીં.

૬. તેના જવાબમાં, અરજદારોએ ૧૦.૩.૨૦૧૫ પર વિગતવાર લેખિત જવાબ રજૂ કર્યો હતો જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ગેસ સંકોચન તેમજ વર્કઓવર સેવા કરાર એ શુદ્ધ સેવા કરાર છે જે જી-વેટ અધિનિયમ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર નથી. વૈકલ્પિક રીતે, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કોઈ પણ સંજોગોમાં વર્કઓવર રિગ્સ ખાસ કરીને વિદેશી વિક્રેતાઓ પાસેથી કરારના હેતુ માટે આયાત કરવામાં આવી હતી, જેને ગ્રાહકો દ્વારા પૂર્વ-મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, અને તેથી, જો કોઈ પણ કરારમાં માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા માનવામાં આવતું વેચાણ સામેલ હોય તો પણ આવા વેચાણ કેન્દ્રીય વેચાણવેરો અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (ત્યારબાદ "કેન્દ્રીય અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૫ (૨) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત

આયાત દરમિયાન હતું અને તેથી, આવા વ્યવહારો પર કર વસૂલાત કોઈપણ સંજોગોમાં ભારતના બંધારણની કલમ ૨૮૬ દ્વારા પ્રતિબંધિત હતી.

૭. આકારણી સત્તામંડળે ૩૧.૩.૨૦૧૫ તારીખનો આકારણી આદેશ પસાર કર્યો હતો, જેમાં તેણે અરજદારોની દલીલ સ્વીકારી હતી કે ગેસ સંકોચન કરાર શુદ્ધ સેવા કરાર હતા, પરંતુ આવા કરારમાં માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ છે તે આધાર પર વર્કઓવર સેવા કરાર માટે પ્રાપ્ત વિચારણા પર જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ વ્યાજ અને દંડ સાથે કર લાદવા માટે આગળ વધ્યું હતું. એવું લાગે છે કે આકારણી સત્તામંડળે ગુજરાત રાજ્યની બહાર હાથ ધરવામાં આવેલી વર્કઓવર કામગીરીના સંદર્ભમાં પણ જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ કર લાદ્યો હતો.

૮. મૂલ્યાંકન આદેશને અરજદારો દ્વારા વાણિજ્યિક કરવેરાના નાયબ કમિશનર સમક્ષ પ્રથમ અપીલ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો, જેમણે જોકે, પ્રથમ અપીલને ફગાવી દીધી હતી અને મૂલ્યાંકન આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી કે વર્કઓવર સેવા કરારમાં જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ છે.

૯. અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અરજદારોએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બીજી અપીલ દાખલ કરી હતી, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારોના વર્કઓવર સેવા કરાર

"સંયુક્ત કરાર" છે જેમાં વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે અને કરાર હાથ ધરવા માટે કર્મચારીઓ પૂરા પાડવામાં આવે છે. ટ્રિબ્યુનલે એવું માન્યું હતું કે કરારમાં સેવાનું એક તત્વ અને માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ બંને સામેલ છે અને કરારનો વેચાણ ભાગ જીવેટ અધિનિયમની કલમ ૨ (૨૩) (ડી) અને કલમ ૧ (૨૪) (એ) (ii) ની જોગવાઈઓ હેઠળ મૂલ્ય વર્ધિત કરને આધિન છે. ત્યારબાદ ટ્રિબ્યુનલે આ બાબતને જવાબદારીની ગણતરી માટે પ્રથમ અપીલ અધિકારીને મોકલી દીધી હતી. અરજદારોની વૈકલ્પિક દલીલ કે જો કરાર માલના માનવામાં આવતા વેચાણ સાથે સંકળાયેલા હોય તો પણ આવા માનવામાં આવતા વેચાણ આયાત દરમિયાન હશે, તેને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી છે કે માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા માનવામાં આવતા વેચાણની સ્થિતિ તે રાજ્યમાં હશે જેમાં કરાર અમલમાં મૂકવામાં આવે છે. નારાજ થઈને, અરજદારોએ આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે અને અહીં ઉપર નોંધાયેલી રાહત માંગી છે.

૧૦. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉચિત શેઠે કરારની વિવિધ કલમો તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જેનો સંદર્ભ પછીના તબક્કે આપવામાં આવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઓએનજીસી જેવા ગ્રાહકો સાથે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા કરારો અરજદારોની માલિકીની વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરીને

વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને કામગીરીના પ્રદર્શન માટે છે.ઓ. એન. જી. સી. જેવા ગ્રાહકોની તરફેણમાં અરજદારો દ્વારા અસરકારક કબજો અને નિયંત્રણનું કોઈ હસ્તાંતરણ થતું નથી અને તેથી, કરારમાં જી. વી. એ. ટી. અધિનિયમની કલમ ૨ (૨૩) હેઠળ માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા કોઈ માનવામાં આવતા વેચાણનો સમાવેશ થતો નથી. કરારની વિવિધ કલમોનો ઉલ્લેખ કરતા, અન્ય બાબતોની સાથે, તે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૫.૪ અને ૫.૨ ને ધ્યાનમાં રાખીને.૧ કરાર મુજબ, ઓએનજીસીની ભૂમિકા સમગ્ર પ્રવૃત્તિઓની દેખરેખ સુધી મર્યાદિત હતી, જ્યારે ઠેકેદારના પ્રતિનિધિ પાસે ઠેકેદારના કર્મચારીઓનો સંપૂર્ણ હવાલો હતો જેઓ કામની કામગીરીમાં રોકાયેલા હતા.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે કરારની કલમ ૭.૧ની શરતો અનુસાર, કરાર હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ માટે કામના અવકાશ અને કરાર કરારની જોગવાઈઓ અનુસાર મહેનતાણું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.એક ચોક્કસ કામગીરી પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી દિવસોની સંખ્યાના આધારે વિચારણા દ્વારા એકીકૃત દિવસના દર નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા જેને "ઓપરેટિંગ ડે રેટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.જો સૂચિબદ્ધ કારણોને લીધે કામગીરીમાં વિશ્લેષ પડ્યો હોય તો "સ્ટેન્ડબાય ડે રેટ" ચૂકવવાપાત્ર હતો અને જો સાધનોના ભંગાણને કારણે કામગીરી સ્થગિત કરવામાં આવી હોય તો "બ્રેકડાઉન ડે રેટ" ચૂકવવાપાત્ર હતો.વર્કઓવર યુનિટને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ ખસેડવા માટે આંતર-સ્થાન પરિવહન ખર્ચ ચૂકવવાપાત્ર હતા.આખા દિવસના દરો સેવા કરને પાત્ર

હોવાનું માનવામાં આવતું હતું અને તેથી તેઓ સેવા કરને સ્પષ્ટપણે સમાવવા પર સંમત થયા હતા.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે ઓએનજીસીના સંતોષ માટે મજબૂત ઉદ્યોગ પ્રથા અનુસાર વાજબી કુશળતા, ખંત અને કાળજી સાથે કરાર હેઠળ તમામ સેવાઓ આપવાનું કામ હાથ ધરવું જરૂરી છે અને અરજદારોએ સંતોષકારક ગુણવત્તાની સેવાઓની સંપૂર્ણ જવાબદારી પણ સ્વીકારી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રથમ અરજદાર કંપનીને સ્વતંત્ર ઠેકેદાર તરીકે ગણવામાં આવી હતી અને તે કામની વિગતોને નિયંત્રિત કરવા અને અમલમાં મૂકવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર હતી.ઓ. એન. જી. સી. ને માત્ર યોગ્ય અમલ અને પ્રાપ્ત પરિણામોમાં જ રસ હતો.આ કામ માત્ર ઓએનજીસીની મંજૂરીને પહોંચી વળવા માટે જરૂરી હતું અને તે તેના નિરીક્ષણના સામાન્ય અધિકારોને આધિન હતું.અરજદારના કોઈ પણ કર્મચારીને ઓએનજીસીના કર્મચારી તરીકે ગણવામાં આવતા ન હતા. અરજદારો પાસે કરાર હેઠળ હાથ ધરવામાં આવતી કામગીરીના નિયંત્રણ, દિશા અને દેખરેખની સંપૂર્ણ જવાબદારી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઓએનજીસી સાથેના કરારની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનું સંચિત વાંચન સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે કરાર શુદ્ધ સેવા કરાર હતા જેમાં અરજદારોને અરજદારોની માલિકીના વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરીને કામના અવકાશ અનુસાર કામગીરી કરવાની જરૂર હતી.અરજદારોએ રિગ્સનું અસરકારક નિયંત્રણ અને કબજો ક્યારેય

ઓએનજીસીને ટ્રાન્સફર કર્યો ન હતો અને તેથી, રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ઓએનજીસીને ટ્રાન્સફર કરીને કોઈ માનવામાં આવતું વેચાણ નહોતું.

૧૦.૧ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે **આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ, ૧૨૬ એસ. ટી. સી. ૧૧૪ (એસ. સી.)** ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જે દરખાસ્ત માટે *માલના અસરકારક કબજા અને નિયંત્રણના હસ્તાંતરણ માટે જરૂરી માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા વેચાણ માનવામાં આવે છે.*

૧૦.૨ આગળ, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા વર્કઓવર કરારો સંયુક્ત અવિભાજ્ય કરારો છે અને તેથી તેમના પર જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ કર લાદવામાં નહીં આવે. રિલાયન્સને ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવ્યું હતું. **યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૧૪૫ એસ. ટી. સી. ૯૧ (એસ. સી.), જેમાં કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો છે કે જડમા બંધારણીય સુધારા પછી પણ માત્ર ત્રણ અલગ-અલગ પ્રકારના સંયુક્ત વ્યવહારોને કાલ્પનિક રીતે અલગ કરી શકાય છે—કાર્ય કરાર, ભાડે-ખરીદી કરાર અને કેટરિંગ કરાર.**

૧૦.૩ અબાન લોઈડ ચિલીઝ ઓફશોર લિમિટેડ વિરુદ્ધના કેસમાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર પણ રિલાયન્સને મૂકવામાં આવ્યું હતું. તમિલનાડુ રાજ્ય, ૫૩ વી. એસ. ટી. ૮૯ (મદ્રાસ), જેમાં ઓ. એન. જી. સી. માટે ટ્રિલિંગ રિગ્સનો ઉપયોગ કરવા માટે ટ્રિલિંગ કામગીરી માટેના કરારના સંબંધમાં, અદાલતે એવું માન્યું હતું કે હેકેદારને સોંપવામાં આવેલું કામ તેના પોતાના કર્મચારીઓ સાથે ટ્રિલિંગ કામગીરીમાં સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે જ હતું અને રિગ્સ પર અસરકારક નિયંત્રણ હેકેદાર પાસે જ રહ્યું હતું. ઓ. એન. જી. સી. એ માત્ર નિર્દેશો આપ્યા હતા કે રિગ્સ ક્યાં ચલાવવાના હતા અને તેથી, ટ્રિલિંગ રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો ન હતો. કિવપ્પો ઓઈલ એન્ડ ગેસ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડ વિરુદ્ધ ત્રિપુરા રાજ્ય અને અન્ય, ૭૭ વી. એસ. ટી. ૫૪૭ (ત્રિપુરા), ના કેસમાં ત્રિપુરા હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. જેમાં અદાલત દિશાત્મક કુવાઓ ખોદવાના કરાર સાથે કામ કરી રહી હતી અને એવું માન્યું હતું કે વિશેષ સ્ટાફ સાથે અત્યંત વિશિષ્ટ મશીનરીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને દરોમાં મશીનરી તેમજ સ્ટાફ અને સ્ટાફ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓની ભરતી માટેના દરનો સમાવેશ થાય છે. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે ટ્રિલિંગ એકમનું અસરકારક નિયંત્રણ હેકેદાર પાસે રહે છે. કોઈ પણ સંજોગોમાં કરારનું વિભાજન કરવું અશક્ય હતું અને તેથી, કેન્દ્રીય કાયદો એટલે કે સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ પ્રચલિત રહેશે. એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે

આ નિર્ણય પછી ત્રિપુરા ઉચ્ચ અદાલતે ન્યૂઝકો ઇન્ટરનેશનલ એનર્જ સર્વિસીસ ઇન્ક. વિ. ત્રિપુરા રાજ્ય, ૯૧ વીએસટી ૧૪૫ (ત્રિપુરા)ના કેસમાં અનુસર્યો હતો.

૧૦.૪ ના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો ટ્રાન્સઓશન ઓફશોરના કેસમાં તેલંગાણા અને આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટ, ઇન્ટરનેશનલ વેન્યર્સ લિમિટેડ વિ.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૧૦૧ વીએસટી ૨૯૨ (ટી એન્ડ એપી).વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોના નીચેના નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણને લગતા સિદ્ધાંતો દર્શાવવામાં આવ્યા હતા:

[૧] કમિશનર વેટ, વેપાર અને કરવેરા વિભાગ વિ. ઇન્ટરનેશનલ ટ્રાવેલ હાઉસ, ૨૫ વીએસટી ૬૫૩ (દિલ્હી).

[૨] સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર વિ. રોલ્ટા કમ્પ્યુટર એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, ૨૫ વીએસટી ૩૨૨ (બોમ.).

[૩] સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર વિ. જનરલ કેન્સ, ૮૨ વીએસટી ૫૬૦ (બોમ.).

[૪] રૂંગટા પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. બિહાર રાજ્ય, ૧૦૮ એસટીસી ૨૩૪ (પટ.).

[૫] લક્ષ્મી ઓડિયો વિઝ્યુઅલ ઇન્ક વિ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ, ટેક્સ ૧૨૪ એસટીસી ૪૨૬ (કર.).

- [૬] આહુજા ગુફ્સ એજન્સી વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ૧૦૬ એસ. ટી. સી. ૫૪૦ (તમામ).
- [૭] કમિશનર, વેપાર વેરો વિ. જમુના પ્રસાદ જયસ્વાલ, ૧૩ વીએસટી ૪૦૩ (તમામ).
- [૮] વેપાર કરવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ ડી. આર. ઝિંદાલ એન્ડ સન્સ, ૧૪ વીએસટી ૫૮ (તમામ).
- [૯] તમિલનાડુ રાજ્ય વિ. એસ્સાર શિપિંગ લિમિટેડ, ૪૭ વીએસટી ૨૦૯ (મેડ.).
- [૧૦] બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વિ. વાણિજ્યિક કર અધિકારી, ૬૭ એસટીસી ૧૯૯ (કેલ.).
- [૧૧] આધુનિક ડેકોરેટર્સ વિ. કોમર્શિયલ ટેક્સ ઓફિસર, ૭૭ એસટીસી ૪૭૦ (ડબલ્યુબીટીટી).

૧૦.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોમાંથી નીચેના સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે:

(અ) માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટે માલના અસરકારક નિયંત્રણ અને કબજાની ટ્રાન્સફર જરૂરી છે.

(બી) કાર્ય કરાર, ભાડેથી ખરીદી કરાર અને કેટરિંગ કરાર સિવાયના કોઈ સંયુક્ત કરારને તોડી શકાય નહીં અને વિભાજિત કરી શકાય નહીં.

(સી) જો સાધનોના સંચાલન માટે કર્મચારીઓ વેપારી દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવે અને જાળવણી/બળતણનો ખર્ચ પણ વેપારી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવે તો માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ થતું નથી.

(ડી) જો કરાર કોઈ કાર્યની સિદ્ધિ માટે હોય તો તે સેવા કરાર છે અને માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેનો કરાર નથી.

(ઈ) જો કરારમાં જટિલ સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે, તો તેના પર માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ તરીકે કર લાદવામાં નહીં આવે.

(એફ) કોઈ ચોક્કસ સમયગાળામાં એક ગ્રાહક માટે વિશિષ્ટ રીતે ચોક્કસ સાધનોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તેનો અર્થ એ નથી કે આવા સાધનોનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યો છે.

(છ) વ્યવહારોની પ્રકૃતિ કરારના સારના આધારે નક્કી કરવાની જરૂર છે, નહીં કે શીર્ષક/ના.

૧૦.૬ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જો ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતો વર્તમાન કેસની હકીકતો પર લાગુ કરવામાં આવે છે, તો નિષ્કર્ષ અનિવાર્ય છે કે અરજદારો દ્વારા ઓએનજીસી અને આવા અન્ય ગ્રાહકોને વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ

કરવાનો અધિકાર ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો નથી અને કરાર સેવા કર વસૂલવા માટે યોગ્ય સેવા કરાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કરારનું શીર્ષક જે "ભરતી" નો સંદર્ભ આપે છે તે ટ્રિબ્યુનલ પર ભાર મૂકે છે, જ્યારે એવું માનવામાં આવે છે કે માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ થયું હતું. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે શીર્ષકમાં વપરાયેલ નામકરણ "ભરતી" છે તે માત્ર હકીકત સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે હકીકતમાં, ૧.૭.૨૦૧૨ પછી, જ્યારે નકારાત્મક સૂચિ શાસન રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે આવા માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ વિના ભાડે, લીઝિંગ, લાઈસન્સિંગ અથવા આવી કોઈપણ રીતે માલના સ્થાનાંતરણને સ્પષ્ટપણે નાણાકીય અધિનિયમ, ૧૯૯૪ ની કલમ ૬૬૬ હેઠળ સેવા જાહેર કરવામાં આવી હતી. આમ, "ભાડે" રાખવાનો અર્થ એ નથી કે માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ છે. એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આકારણી સત્તામંડળે **બ્રહ્મપુત્ર વેલી કન્સ્ટ્રક્શન એન્ડ સપ્લાયર્સ વિરુદ્ધ ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ**, ૫૩ વીએસટી ૪૦૧ (જી. ઓ.) ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જે વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં, જ્યારે અગાઉના નિર્ણયમાં જ્યાં હકીકતો વર્તમાન કેસની હકીકતો જેવી જ છે, ત્યાં **એચએલએસ એશિયા વિરુદ્ધ ત્રિપુરા રાજ્ય**, ૪૧ વીએસટી ૩૪૧ (જી. ઓ.) ના કેસમાં ગુવાહાટી ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે ઉપકરણોની મદદથી સારી રીતે લોગિંગ, છિદ્રો અને

વાયરલાઈન સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવી નથી. તેમાં આવા સાધનોનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ છે.

૧૦.૭ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી **દીપક નાથ વિરુદ્ધ ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ, ૩૧ વી. એસ. ટી. ૩૩૭ (જી. ઓ.) ના કેસમાં** નિર્ણયની વાત છે, જે આકારણી અધિકારી દ્વારા આધાર રાખે છે, ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત નિર્ણય હકીકતો પર સ્પષ્ટ રીતે અલગ પાડી શકાય તેવો છે અને તે વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. **અગ્રવાલ બ્રધર્સ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, ૧૧૩ એસ. ટી. સી. ૩૧૭ (એસ. સી.) ના કેસમાં** સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયના **સંદર્ભમાં**, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં, નિર્વિવાદ રીતે માલના કબજાની ટ્રાન્સફર અને અસરકારક નિયંત્રણ હતું અને વેપારીની દલીલ હતી કે વેચાણવેરાને આકર્ષવા માટે વ્યવહાર માટે કાનૂની ટ્રાન્સફર જરૂરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સુપ્રીમ કોર્ટે એવી દલીલને નકારી કાઢી હતી કે બિલ્ડિંગ કોન્ટ્રાક્ટરોને શટરનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું ટ્રાન્સફર એ ડીમ્ડ સેલ ટ્રાન્ઝેક્શન હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે.

૧૦.૮ વૈકલ્પિક રીતે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કરારમાં ખાસ કરીને વર્કઓવર રિગ્સની આયાતની જરૂર પડે છે, જેનો ઉપયોગ અરજદારો દ્વારા

કરારના અમલમાં કરવામાં આવે છે.જે વિકેતાઓ પાસેથી અરજદારોએ આવા ઉપકરણોની આયાત કરવી જરૂરી છે તેમના નામ પણ બોલી દસ્તાવેજો અને કરારમાં ઉલ્લેખિત છે.હકીકતમાં, ઓ. એન. જી. સી. આવશ્યકતાનું પ્રમાણપત્ર આપે છે, જેના આધારે કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની ચુકવણી કર્યા વિના રિગ્સની આયાત કરવામાં આવે છે.અરજદારો માટે અન્ય કોઈ ઉપયોગ માટે રિગ્સ ડાયવર્ટ કરવા માટે તે ખુલ્લું નથી.આમ, કરારમાં માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા ડીમ્ડ વેચાણનો સમાવેશ થાય છે તે સ્વીકાર્યા વિના, તેમ છતાં, આવા ડીમ્ડ વેચાણ આયાતની પ્રક્રિયામાં છે અને તેથી કેન્દ્રીય અધિનિયમની કલમ ૫ (૨) અને જીવેટ અધિનિયમની કલમ ૪ સાથે વાંચેલા ભારતના બંધારણની કલમ ૨૮૬ના આધારે કરપાત્ર નથી.

૧૦.૯ અરજદારો માટે વિંદ્રાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી અન્ય વૈકલ્પિક રજૂઆત એ હતી કે જો તમામ વર્કઓવર કરારમાં માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા માનવામાં આવતા વેચાણનો સમાવેશ થતો હોવાનું માનવામાં આવે છે, તો બીજા સામાવાળા દ્વારા આવી વિચારણા પર સેવા કરને જાળવી રાખવો એ સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિના છે.આવા બેવડા કરવેરા પણ મનસ્વી છે અને ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે.તેથી, ભારત સંઘને સેવા કરવેરા દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલી રકમ ગુજરાત રાજ્યમાં સ્થાનાંતરિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવી શકે છે, કારણ કે, અરજદારોને એક જ વ્યવહાર

પર બેવડો કર ભોગવવો ન પડી શકે, તેમ છતાં સ્વીકાર્યું કે બેમાંથી એક કર અધિકારક્ષેત્ર વગરનો છે.

૧૦.૧૦ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ગુજરાત રાજ્યની બહાર કામગીરી માટે ઉપયોગમાં લેવાતા રિગ્સના સંદર્ભમાં જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ કર લાદવો સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો છે, કારણ કે, આવા કિસ્સાઓમાં, રિગ્સ ક્યારેય ગુજરાત રાજ્યમાં પ્રવેશ્યા નથી અને તેથી, ગુજરાત રાજ્યમાં કેન્દ્રીય અધિનિયમ હેઠળ કરવેરાની ચુકવણીનો પણ પ્રશ્ન જ નથી.અંતે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કર પોતે જ ગેરકાયદેસર છે અને પરિણામે, વ્યાજ લાદવું પણ ગેરકાયદેસર છે.અરજદારોએ સમાન વ્યવહારના સંદર્ભમાં પહેલેથી જ સેવા કર ચૂકવી દીધો છે.તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અરજીના મેમોરેન્ડમમાં દર્શાવેલ પ્રાર્થનાઓ આપીને અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે.

૧૧. અરજીનો વિરોધ કરતા, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી ચિંતન દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારોએ ઓએનજીસી સાથે ૮.૭.૨૦૦૮ પર કરાર કર્યો હતો.પક્ષકારો વચ્ચે દાખલ કરવામાં આવેલા સંબંધિત નિયમો અને શરતો અનુસાર, અરજદારોએ ઓએનજીસી દ્વારા ઓળખવામાં આવેલા સ્થળોએ એક-એક રિગ સ્થાપિત કરવાની જરૂર હતી. કરારની વિશેષ શરતોની કલમ ૫ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે ઓ. એન. જી. સી. વતી કાર્ય કરવા માટે ઓ. એન. જી. સી. ના સ્થળ પ્રતિનિધિની ફરજો અને સત્તાવાળાઓ માટે પ્રદાન કરે

છે, તે રજૂ કરવા માટે કે સ્થળ પર એકંદર દેખરેખ, સંકલન અને પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ ઓ. એન. જી. સી. ના પ્રતિનિધિમાં નિહિત છે, જેમણે ઉપકરણો અને સેવાઓનો યોગ્ય ઉપયોગ સુનિશ્ચિત કરવો, કામગીરી અને પ્રગતિની દેખરેખ રાખવી અને સંબંધિત કિસ્સાઓમાં સ્થળ પર ઠેકેદારના પ્રતિનિધિ દ્વારા કરવામાં આવેલા અહેવાલો પર ટિપ્પણી/પ્રતિ-સહી કરવી પણ જરૂરી છે. પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે કાર્યના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત કોઈપણ સાધનસામગ્રી, મશીનરી, સાધનો, સાધનો, સામગ્રી, કર્મચારીઓ, પ્રક્રિયાઓ અને અહેવાલો વગેરેનું નિરીક્ષણ/પરીક્ષણ/પરીક્ષણ/ચકાસણી કરવા માટે દરેક સમયે અને કોઈપણ સમયે સત્તા ધરાવતી, પરંતુ જવાબદારી ધરાવતી નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પક્ષો વચ્ચે ખાસ સંમતિ અને સમજણ થઈ છે કે ઓએનજીસી પાસે ઓએનજીસી દ્વારા ઓળખવામાં આવેલા સ્થળોએ સ્થાપિત કરવામાં આવી રહેલા રિગ્સની પ્રગતિ અને કામગીરી પર દેખરેખ રાખવાની સત્તા અને અધિકાર હશે. કારણના પરિશિષ્ટ-૭માં કારારની વિશેષ શરતોની કલમ ૬.૧નો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે ઓએનજીસીની જવાબદારીઓ તેમજ કલમ ૧૫ની જોગવાઈ કરે છે, જેમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કોન્ટ્રાક્ટર કારારમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ નિયત ગતિશીલતા સમયગાળા/જમાવટ સમયપત્રકની અંદર રિગ્સ એકત્ર કરશે અને ઓએનજીસી કોઈપણ સંજોગોમાં રિગને બદલવાની મંજૂરી આપશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આમ, પક્ષો સંમત થયા છે કે ઓએનજીસીના

અધિકારીઓને પણ અરજદારો દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવી રહેલા રિગ્સનો યોગ્ય ઉપયોગ સુનિશ્ચિત કરવાની સત્તા છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કરારના નિયમો અને શરતો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અસરકારક નિયંત્રણ ઓએનજીસીમાં નિહિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કરારનો પ્રારંભિક ભાગ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પક્ષોનો ઈરાદો ભરતીનો કરાર કરવાનો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારે ઓએનજીસીની સલાહ, માર્ગદર્શન, સૂચનો અને સૂચનાઓ અનુસાર રિગ્સનું સંચાલન કરવું જરૂરી હતું, જે એ પણ દર્શાવે છે કે અસરકારક નિયંત્રણ ઓએનજીસીનું હતું. આમ, કરારની કલમોના એકંદર દૃષ્ટિકોણ પર, તે સ્પષ્ટ છે કે વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું ટ્રાન્સફર થયું છે.

૧૧.૧ આગળ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કરારની સંબંધિત કલમો દર્શાવે છે કે અરજદારો અને ઓએનજીસી વચ્ચેનો કરાર માલ અને સેવા પ્રદાન કરવા માટેનો સંયુક્ત કરાર છે. સમગ્ર વર્કઓવર કામગીરી ઓએનજીસીના આયોજન અને કાર્યક્રમ અનુસાર કડક રીતે હાથ ધરવામાં આવે છે અને અરજદાર કોઈ પણ તબક્કે તેની પોતાની પસંદગી અનુસાર વર્કઓવર કામગીરી હાથ ધરવા માટે સ્વતંત્ર નથી. આમ, જ્યારે અરજદાર રિગ્સના સંચાલન માટે સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે જવાબદાર હોય છે, ત્યારે રિગ્સનું અસરકારક નિયંત્રણ ફક્ત ઓએનજીસી પાસે જ રહે છે અને તેથી, વ્યવહાર માલના ઉપયોગના અધિકારના

હસ્તાંતરણ સિવાય બીજું કંઈ નથી અને તેથી તે જીવીએટી અધિનિયમની જોગવાઈઓને અનુરૂપ છે.

૧૧.૨ બંધારણની કલમ ૩૬૬ (૨૯એ) નો સંદર્ભ એ રજૂ કરવા માટે આપવામાં આવ્યો હતો કે તેમાં ખાસ કરીને માલના હસ્તાંતરણ પર કરનો સમાવેશ થાય છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જીવેટ્ અધિનિયમની કલમ ૨ (૨૩) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ વેચાણની વ્યાખ્યાના સંદર્ભમાં, માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ ખાસ કરીને વેચાણની વ્યાખ્યામાં આવે છે અને પરિણામે, સામાવાળા સત્તાવાળાઓને ઉપરોક્ત વ્યવહાર પર મૂલ્ય વર્ધિત કર વસૂલવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.

૧૧.૩ ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સંમત ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેના વ્યવહારની રચના કરતી વિશેષતાઓ દર્શાવવામાં આવી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, વ્યવહારમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેના વ્યવહારના તમામ લક્ષણો છે અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ જીવેટ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ કર વસૂલવામાં ન્યાયી છે.

૧૧.૪ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે અગ્રવાલ બ્રધર્સ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૧૯૯૯) ૯ એસ. સી. સી. ૧૮૨ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય અને જી. એસ. લાંબા એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, [૨૦૧૨] ૨૧ ટેક્સમેન. કોમ પપ૯ (આંધ્રપ્રદેશ)ના કેસમાં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. તદનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલ વિવાદિત આદેશ ન્યાયી, કાયદેસર અને યોગ્ય હોવાથી, આ અદાલત દ્વારા દખલગીરીની બાંહેધરી આપતો નથી.

૧૨. બીજા સામાવાળાના વિદ્વાન પરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ શ્રી સુધીર મહેતાએ રજૂઆત કરી હતી કે જે સમયગાળા દરમિયાન વર્તમાન કેસ સંબંધિત છે, તે દરમિયાન અરજદાર (i) ખાણકામ સેવાઓ અને (ii) માર્ગ દ્વારા માલનું પરિવહનની શ્રેણીમાં નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૯૪ હેઠળ સેવા કર વિભાગમાં નોંધાયેલો હતો. ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૧૯૯૪ની દ્રષ્ટિએ, "કરપાત્ર સેવા" નો અર્થ એ છે કે ખનિજ, તેલ અથવા ગેસના ખાણકામના સંબંધમાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈપણ વ્યક્તિને પૂરી પાડવામાં આવતી અથવા પૂરી પાડવામાં આવતી કોઈપણ સેવા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઓએનજીસી અને અરજદારો વચ્ચે થયેલા કરાર મુજબ કામની મર્યાદાને ધ્યાનમાં લેતા, વર્તમાન કેસ ખનિજ, તેલ અથવા ગેસના ખાણકામના સંબંધમાં "કરપાત્ર સેવા" ના દાયરામાં આવે છે. જી. વી. એ. ટી. જવાબદારી માટે ગુજરાત રાજ્યમાં સર્વિસ ટેક્સ ટ્રાન્સફર

કરવા અંગે અરજદારો વતી કરવામાં આવેલી વૈકલ્પિક રજૂઆતો સાથે વ્યવહાર કરતા, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી ખાણકામ સેવા પર સર્વિસ ટેક્સ વસૂલવામાં આવે છે.અરજદારોએ આવી સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે સેવા કર હેઠળ નોંધણી મેળવી છે.જ્યારે ખાણકામ સેવા કરપાત્ર હોય, ત્યારે રાજ્ય મૂલ્ય વર્ધિત કરવેરાની જવાબદારી સામે વસૂલવામાં આવેલા સેવા કરના હસ્તાંતરણનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સર્વિસ ટેક્સ એ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા વસૂલવામાં આવતો અને વસૂલવામાં આવતો કેન્દ્રીય કર છે અને આ રીતે વસૂલવામાં આવતા કરને રાજ્ય સરકારને ટ્રાન્સફર કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.

૧૩. જવાબમાં, અરજદારો વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉચિત શેઠે રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદીઓ વતી રજૂ કરાયેલા મુખ્ય આધારોમાંથી એક અને જે ટ્રિબ્યુનલ પર પ્રવર્તે છે તે એ છે કે વર્કઓવર કામગીરી ઓએનજીસીના આયોજન અને કાર્યક્રમ અનુસાર હાથ ધરવામાં આવે છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આવા તર્ક કાનૂની અર્થમાં વિકૃત છે કારણ કે, સામાન્ય રીતે તમામ સેવા કરાર માટે ઠેકેદારને કરારમાં નિર્ધારિત શરતો અનુસાર સેવાઓ પૂરી પાડવાની જરૂર પડશે.તેથી, કરારમાં માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ છે કે નહીં તે નક્કી કરતી વખતે આ હકીકતની કોઈ સુસંગતતા નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલ કરાર એ શુદ્ધ સેવા કરાર

છે જેના પર અરજદારો દ્વારા સેવા વેરો સંપૂર્ણ રીતે ચૂકવવામાં આવ્યો છે અને તેથી, જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ કરનો આક્ષેપ ગેરબંધારણીય અને અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો અને ગેરકાયદેસર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્કઓવર કરારમાં રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ નથી અને તેથી, તે જીવેટ અધિનિયમની કલમ ૨ (૨૩) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત વેચાણ નથી.

૧૪. અહીં ઉપર નોંધાયેલા તથ્યો અને દલીલોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ બાબતમાં નિર્ણય લેવાનો મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે શું ઓએનજીસીના તેલના કુવાઓ પર વર્કઓવર કામગીરી માટે અરજદારો અને ઓએનજીસી વચ્ચે કરવામાં આવેલો કરાર (એ) સંપૂર્ણ રીતે સેવા કરાર છે, અથવા (બી) સેવાનું એક તત્વ તેમજ માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ એમ બંનેનો સમાવેશ કરતો સંયુક્ત કરાર છે. જો અદાલતને લાગે કે તે એક સંયુક્ત કરાર છે, તો આગામી પ્રશ્ન જે વિચારણા માટે ઊભો થશે તે એ છે કે શું જીવેટ અધિનિયમ હેઠળ જવાબદારીની ગણતરી કરવાના હેતુસર માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણમાંથી સેવા તત્વને ગંભીર બનાવવું શક્ય છે કે કેમ.

૧૫. કરારના પક્ષકારોનો ઈરાદો તેનો ઉપયોગ અને સેવાનો હસ્તાંતરણનો અધિકાર અથવા માત્ર સેવાનો સમાવેશ કરતો સંયુક્ત કરાર છે કે કેમ તે નક્કી કરવાના હેતુસર, કરારની સંબંધિત કલમોનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી રહેશે.

૧૬. કરારનો પ્રારંભિક ભાગ કહે છે કે કોર્પોરેશન કાર્યક્ષેત્ર અને કરારની અન્ય જોગવાઈઓમાં દર્શાવેલ વિશિષ્ટતાઓને અનુરૂપ કોર્પોરેશનની કામગીરી હાથ ધરવા માટે વર્કઓવર રિગ્સની ચાર્ટર ભરતી કરવા ઇચ્છે છે.કલમ ૧.૨૩, અન્ય બાબતોની સાથે, પૂરી પાડે છે કે વર્કઓવર યુનિટનો અર્થ એ છે કે કામગીરી અને જાળવણી માટેના ભાગો, સાધનો અને સામગ્રી સાથે કરાર (ટેકનિકલ સ્પષ્ટીકરણ) માં વિગતવાર તમામ સંકળાયેલ ઉપકરણો સાથે પૂર્ણ વર્કઓવર રિગ.કલમ ૧.૨૫ "હેકેદારના કર્મચારીઓ" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જેનો અર્થ સમયાંતરે હેકેદાર દ્વારા વર્કઓવર અને સંબંધિત સહાયક કામગીરીઓ કરવા અને કરાર અનુસાર સેવાઓ પૂરી પાડવા અને/અથવા અન્ય હેકેદારના કર્મચારીઓ (હેકેદાર દ્વારા ગોઠવાયેલા) કરાર સંબંધિત કોઈપણ કાર્ય કરવા માટે પ્રદાન કરવામાં આવતા કર્મચારીઓ થાય છે."કરારનો સમયગાળો કરારની કલમ ૩ માં દર્શાવવામાં આવ્યો છે.કલમ ૫ "ફરજો અને સત્તા/સત્તાધિકાર" નક્કી કરે છે અને નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

“ ૫.૦ ફરજો અને સત્તા/સત્તાધિકાર:

૫.૧ ઓ. એન. જી. સી. ના સ્થળ પ્રતિનિધિઓની ફરજો અને સત્તાવાળાઓએ ઓ. એન. જી. સી. વતી આ માટે કામ કરવાનું છે:

(i) સ્થળ પર એકંદર ટેબલે, સંકલન અને પરિયોજના વ્યવસ્થાપન

(૨. ઉપકરણો અને સેવાઓનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવો.

(૩) કામગીરી અને પ્રગતિનું નિરીક્ષણ

(જ) સંબંધિત કેસોની હકીકતો સાથે સંતુષ્ટ થયા પછી કામ, રસીદો, વપરાશ વગેરેના સંદર્ભમાં સ્થળ પર હેકેદારના પ્રતિનિધિ દ્વારા કરવામાં આવેલા અહેવાલો પર ટિપ્પણી/પ્રતિ સહી કરવી.

(પ) તેની પાસે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે કાર્યના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત ચંત્રસામગ્રી, સાધનો, સાધનો, સામગ્રી, કર્મચારીઓ, પ્રક્રિયાઓ અને અહેવાલો વગેરેની તપાસ/પરીક્ષણ/પરીક્ષણ/ચકાસણી કરવાનો અધિકાર હશે, પરંતુ દરેક સમયે અને કોઈપણ સમયે તેની જવાબદારી રહેશે નહીં.જો કે, આનો અર્થ નિરીક્ષક દ્વારા સ્વીકૃતિ થાય તેવું નહીં થાય.તેથી, કામની ગુણવત્તાની એકંદર જવાબદારી માત્ર હેકેદારની રહેશે.

(vi) ઠેકેદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ દાવાના સમર્થનમાં સ્થળ પરથી બહાર આવતા દરેક દસ્તાવેજમાં ઓએનજીસીના પ્રતિનિધિ/ઈજનેરની પ્રતિ સહી/ટિપ્પણીઓ હોવી જરૂરી છે, જેના વિના ઓએનજીસી દ્વારા કોઈ પણ દાવાને સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

૧૭. કલમ ૭ "મહેનતાણું અને ચૂકવણીની શરતો" માટે જોગવાઈ કરે છે અને જ્યાં સુધી તે વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે, તે નીચે મુજબ વાંચે છે:

**" ૭.૦ વળતર અને ચૂકવણીની શરતો:**

૭.૧ કોર્પોરેશન પરિશિષ્ટ-૧૦ પર દરની અનુસૂચિ અનુસાર, કાર્યના અવકાશ અને કરાર કરારની જોગવાઈઓ અનુસાર કરારકર્તા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ માટે કરારકર્તાને ચૂકવણી કરશે. ચૂકવવાપાત્ર દરો, જો કોઈ હોય તો, વિસ્તરણ સમયગાળા સહિત, સમગ્ર કરાર સમયગાળા દરમિયાન નિશ્ચિત રહેશે. (કલમ નંબર ૧૧.૧ નો પણ સંદર્ભ લો. ૧ પરિશિષ્ટ-૭: કરારની વિશેષ શરતો)."

૮. કલમ ૯ "કામગીરી" માટે જોગવાઈ કરે છે અને કહે છે કે ઠેકેદાર કોર્પોરેશનના સંતોષ માટે સારી ઉદ્યોગ પ્રથા અનુસાર તમામ વાજબી કુશળતા, ખંત અને કાળજી સાથે કરાર હેઠળની તમામ સેવાઓ આપવાનું કામ કરશે અને તેમના

દ્વારા કરવામાં આવતી સેવાઓની સંતોષકારક ગુણવત્તા માટે સંપૂર્ણ જવાબદારી સ્વીકારશે. તે ઠેકેદારની સેવામાં જોવા મળતી કોઈપણ ખામીને દૂર કરવાની જોગવાઈ પણ કરે છે.કલમ ૧૨ "શિસ્ત" માટે જોગવાઈ કરે છે અને અન્ય બાબતોની સાથે કહે છે કે ઠેકેદાર સારી આંતરરાષ્ટ્રીય તેલક્ષેત્ર પ્રથા અનુસાર યોગ્ય ખંત સાથે અને સલામત અને કામદાર જેવી રીતે કામગીરી હાથ ધરશે.કલમ ૧૩ "સલામતી અને શ્રમ કાયદાઓ" માટેની જોગવાઈ કરે છે અને અન્ય બાબતોની સાથે એવી જોગવાઈ કરે છે કે ઠેકેદાર સમયાંતરે જારી કરાયેલા શ્રમ કાયદાઓ, નિયમો, નિયમો અને સૂચનાઓ સહિત તમામ કાયદાઓની જોગવાઈઓનું પાલન કરશે.કલમ ૧૬ "વીમા" ની જોગવાઈ કરે છે અને કહે છે કે ઠેકેદાર પોતાના ખર્ચે કરાર હેઠળ નિયુક્ત તેના કર્મચારીઓના સંબંધમાં કરાર હેઠળ ઠેકેદાર દ્વારા ધારવામાં આવેલા તમામ જોખમો તેમજ કરારના સંબંધમાં તેમની સગાઈના સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન ઠેકેદાર અથવા તેમના કર્મચારીઓના સાધનો, સાધનો અને અન્ય કોઈપણ ચીજવસ્તુઓને આવરી લેવા માટે યોગ્ય વ્યાપક વીમાની વ્યવસ્થા કરશે.આ ખાતા પર ઓએનજીસીની કોઈ જવાબદારી રહેશે નહીં.જોકે, તેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યારે ઠેકેદાર ઓએનજીસીની કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે તેણે તેના ઉપકરણો, સાધનો માટે વીમા કવર લેવાની જરૂર રહેશે નહીં.

૧૯. કરાર કરારની પરિશિષ્ટ-૧ "કાર્યનો અવકાશ" પૂરી પાડે છે.તેની કલમ ૧ "કાર્યનો અવકાશ" શીર્ષક ધરાવે છે.કલમ ૧.૧ હેઠળ, અન્ય બાબતોની સાથે, એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કોન્ટ્રાક્ટર સંબંધિત રિગ સાધનો અને કર્મચારીઓ સાથે સંપૂર્ણ વર્કઓવર રિગ પ્રદાન કરશે, જે તમામ સૂચિત સ્પષ્ટીકરણોને અનુરૂપ હશે અને રિગની જાળવણી અને સંચાલન કરશે, જેથી આવા તમામ સ્થળોએ અને ઓએનજીસી દ્વારા સમયાંતરે ઓળખવામાં આવેલી નિર્ધારિત ઊંડાઈ સુધી વર્કઓવર કામગીરી હાથ ધરવામાં આવે.તે વધુમાં જોગવાઈ કરે છે કે ઠેકેદાર તે હેઠળ ગણાયેલા પાસાઓની ખાતરી કરશે. કલમ ૧.૩ "કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા ઉપકરણો અને સેવાઓ" માટે જોગવાઈ કરે છે અને કહે છે કે કોન્ટ્રાક્ટર તેમાં દર્શાવેલ વર્કઓવર નોકરીઓ અને અન્ય સેવાઓ કરવા માટે જરૂરી કર્મચારીઓ, સાધનો, સામગ્રી અને પુરવઠો સાથે ટ્રકિંગ સાધનો સાથે સંપૂર્ણ વર્કઓવર રિગ પ્રદાન કરશે.વર્કઓવર રિગ અને ઉપકરણો કરાર મુજબ તકનીકી વિશિષ્ટતાઓને અનુરૂપ હશે અને અમલમાં રહેલા ભારતીય નિયમોને સંતોષશે. કલમ ૧.૩.૧૩ કહે છે કે ઠેકેદાર કૂવાના સ્થળે અને રિગ કામગીરીના સંબંધમાં તમામ સંબંધિત સંસ્થાઓ પર રિગ અને સાધનો માટે પૂરતી સુરક્ષા વ્યવસ્થા પૂરી પાડશે.કલમ ૧.૩.૧૭ કહે છે કે ઠેકેદાર રિગ્સની કામગીરી માટે જવાબદાર રહેશે જેમાં નોકરીની દેખરેખની મર્યાદાઓ વિના, ઓએનજીસી દ્વારા જરૂરી કૂવાઓ વચ્ચે ફરવું અને રિગ્સ અને કેમ્પ સ્થાનોની સ્થિતિ તેમજ કૂવા સ્થળ પર આવી કામગીરી જે કરાર હેઠળ રિગ્સની

કામગીરીની સલામતી માટે જરૂરી અથવા ઇચ્છનીય હોઈ શકે છે.કલમ ૧.૪ "ઠેકેદારની જવાબદારીઓ" માટે જોગવાઈ કરે છે અને અન્ય બાબતોની સાથે તે જોગવાઈ કરે છે કે ઠેકેદાર તમામ વર્કઓવર, સેવા અને સલામતી ઉપકરણોને દરેક સમયે સારી સ્થિતિમાં જાળવશે અને આગ અને વિસ્ફોટને નિયંત્રિત કરવા અને અટકાવવા માટે તમામ વાજબી માધ્યમોનો ઉપયોગ કરશે.

૨૦. કરાર કરારની પરિશિષ્ટ-૭ "કરારની વિશેષ શરતો" પૂરી પાડે છે.તેની કલમ ૧.૧ આ રીતે વાંચે છે:

" ૧.૧ સામાન્ય:કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા અહીં પ્રસ્તુત વર્કઓવર એકમ સંમત સ્પષ્ટીકરણોની દ્રષ્ટિએ કૂવાઓને કામ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે સજ્જ અને પૂરતું હશે અને તેને સ્થળોએ પૂર્ણ કરશે અને સંચાલક દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરાયેલ ઉપચારાત્મક કામગીરી હાથ ધરશે.વર્કઓવર એકમ અને ઠેકેદાર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ અન્ય તમામ ઉપકરણો, સામગ્રી અને પુરવઠો, કરારમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ, ઠેકેદાર દ્વારા પ્રદાન કરવા માટે ઠેકેદારને અન્યથા જરૂરી છે અને ઠેકેદાર દ્વારા તેના એકમાત્ર ખર્ચે તેની જાળવણી અને જાળવણી કરવામાં આવશે.કોન્ટ્રાક્ટર કરારના સમયગાળા દરમિયાન અથવા તેના કોઈપણ વિસ્તરણ દરમિયાન વર્કઓવર યુનિટને સારી કાર્યકારી સ્થિતિમાં જાળવશે."

૨૧. કોન્ટ્રાક્ટરને ચૂકવણીઓ અને દરો પરિશિષ્ટ-૭ની કલમ ૩.૦,૪.૧ અને ૪.૨ના સંદર્ભમાં છે અને આ રીતે વાંચે છે:

" ૩.૦ કરારકર્તાને ચૂકવણી:

ઓ. એન. જી. સી. ઠેકેદારને કામગીરી/પ્રદાન કરાયેલી સેવાઓ અને સામગ્રી/ઉપકરણો/પુરવઠો અને ઠેકેદાર દ્વારા તૈનાત કર્મચારીઓ માટે ચૂકવણી કરવા સંમત થાય છે, કરારમાં નિર્દિષ્ટ દરો પર ગણવામાં આવેલી રકમની ગણતરી નજીકના અડધા કલાકથી કરવામાં આવશે.આમાં સમાવિષ્ટ દર સાત (૭) દિવસના સપ્તાહ અને ચોવીસ (૨૪) કલાકના કામના દિવસે હાથ ધરવામાં આવતી ઠેકેદારની કામગીરી પર આધારિત છે.

#### **૪.૦ દિવસનો દર:**

ઓ. એન. જી. સી. નીચે વર્ણવ્યા મુજબ અને કિંમતના સમયપત્રકમાં વર્ણવ્યા મુજબ ઠેકેદારને લાગુ પડતો દિવસ દર ચૂકવશે.

#### **૪.૧ ઓપરેટિંગ ડે રેટ આર-૧:**

ઓએનજીસી ઠેકેદાર દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા અને ઓએનજીસી દ્વારા સંમત દરના આધારે કામના આપેલ કાર્યક્રમ અનુસાર ચોક્કસ વર્કઓવર કામગીરી પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી દિવસોની વાસ્તવિક સંખ્યા માટે ઠેકેદારને ઓપરેટિંગ રેટ આર-૧ ચૂકવશે. આ હેડ પરના ચાર્જમાં રિગ બિલ્ડિંગ પૂર્ણ થયા પછી સૂચિત તમામ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થશે અને રિગ છોડતા પહેલા વર્તમાન સ્થળે હાથ ધરવામાં આવેલી છેલ્લી કામગીરી સુધી ફૂવામાં પ્રથમ કામગીરી શરૂ કરવામાં આવી છે, જેમાં સ્ટેન્ડ બાય રેટ આર-II અને રિપેર રેટ આર-III પર અનુગામી પેરામાં દર્શાવેલ પ્રવૃત્તિઓ બાકાત રહેશે.

#### **૪.૨ સ્થાયી દિવસ દર આર-II:**

ઓએનજીસી નીચેની કામગીરીઓ માટે ચૂકવવાપાત્ર સ્ટેન્ડબાય દર આર-૨ તરીકે ઠેકેદારને ચૂકવણી કરશે.

[અ] ઓ. એન. જી. સી. અગાઉથી સૂચના આપવામાં અને આગામી સ્થાન સુધી યોગ્ય રીતે પહોંચવામાં નિષ્ફળ જવાને કારણે ચાલતી રીગમાં વિસ્ફોટ/વિલંબ.

[બી] ફૂવાના માથાનું દબાણ પરીક્ષણ, ઘોંઘાટ અનેકગણું; ઓ. એન. જી. સી. ના પ્રતિનિધિની સૂચના મુજબ બી. ઓ. પી. સ્ટેક, કિલ અને ચોક લાઈન વગેરે.

[સી] છિદ્રનું લોગિંગ અને છિદ્રો.

[ડી] વર્કઓવર કોન્ટ્રાક્ટર (કોન્ટ્રાક્ટર) સિવાય ઓએનજીસી/ઓએનજીસીના કોન્ટ્રાક્ટરની કાર્યવાહીને કારણે કોન્ટ્રાક્ટરના ઉપકરણોને થયેલા નુકસાનનું સમારકામ.

[ઈ] ઓએનજીસીના ઓર્ડર/સામગ્રી/સેવાઓ પર રાહ જોવી જ્યારે ડ્રો વર્ક અને કાદવ પંપ ચલાવવામાં આવી રહ્યા નથી, પછી ભલે તે ઉપયોગમાં લેવાતી હેક્ટેદારની અન્ય સાધનસામગ્રી હોય.

[એફ] છિદ્રમાં મૂકવા માટે વાયર લાઈન વર્ક અથવા સિમેન્ટ પ્લગ પર રાહ જોવી.

[જી] ઓએનજીસીના ઉચ્ચ દબાણવાળા પંપ સાથે વાયરલાઈન વર્ક, ફ્લો/ટેસ્ટિંગ દ્વારા સારી રીતે મૂલ્યાંકન/પરીક્ષણ, જેમાં રિગિંગ અપ/ડાઉન લાઈનનો સમાવેશ થાય છે.

[એચ] ઓએનજીસી દ્વારા પરીક્ષણ અને કામગીરી, ફૂવાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે કરવામાં આવતી તમામ કામગીરીઓ જેમ કે એસિડાઈઝેશન, સ્ટિમ્યુલેશન ટેસ્ટ, સિમેન્ટને દબાવવું, સિમેન્ટ પ્લગ મૂકવો વગેરે."

૨૨. વિશેષ શરતોની કલમ ૧૧ કામની કામગીરી સાથે સંબંધિત છે.પેટા કલમ ૧૧.૧.૫ તેમાં "કામગીરીમાં વિલંબ/નિષ્ફળતા" માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે અને તે આ રીતે વાંચે છે:

" ૧૧.૧.૫ કામગીરીમાં વિલંબ/કામગીરી ન કરવી:જો કરારના સમયગાળા દરમિયાન, વર્કઓવર યુનિટ કાર્યરત ન હોય, અથવા કામગીરીમાં વિલંબ થાય અથવા કોન્ટ્રાક્ટરની સામગ્રી અથવા કર્મચારીઓની રાહ જોવામાં આવે, તો કરારની કોઈપણ જોગવાઈઓનું

ઉદ્ધંધન કરીને, જેના માટે ઓપરેટર જવાબદાર નથી અથવા જવાબદાર નથી, તો કોઈ ચુકવણી કોન્ટ્રાક્ટરને બાકી રહેશે નહીં અને જ્યાં સુધી વર્કઓવર યુનિટ ઓપરેટરના સંતોષ માટે કાર્યરત ન થાય ત્યાં સુધી ઓપરેટર કોન્ટ્રાક્ટરને કોઈ ચુકવણી કરશે નહીં."

૨૩. કલમ ૧૫ "રીગના બિન-અવેજી" માટે જોગવાઈ કરે છે અને આ રીતે વાંચે છે:

"૧૫. રીગની બિન-અવેજી:કોન્ટ્રાક્ટર કરારમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ, નિર્ધારિત મોબિલાઈઝેશન સમયગાળો/જમાવટ સમયપત્રકની અંદર રિગ્સ એકત્ર કરશે અને ઓએનજીસી કોઈપણ સંજોગોમાં રિગને બદલવાની મંજૂરી આપશે નહીં."

૨૪. કલમ ૨૦ "કાર્યની કામગીરી" માટે જોગવાઈ કરે છે અને આ રીતે વાંચે છે:

"૨૦.કામનું પ્રદર્શન

૨૦.૧ સ્વતંત્ર કરાર સંબંધ

(એ) ઠેકેદાર, સીધા અને તેના કર્મચારીઓ દ્વારા, અહીં વિચારણા કરાયેલ વર્કઓવર કામગીરી સાથે જોડાયેલ તમામ કામ કરશે.આ કામની કામગીરીમાં ઠેકેદાર એક સ્વતંત્ર ઠેકેદાર છે અને કામની વિગતોને નિયંત્રિત કરવા અને અમલમાં મૂકવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર છે, સંચાલકને યોગ્ય અમલ અને પ્રાપ્ત પરિણામોમાં રસ છે.અહીં વિચારણા કરાયેલ કાર્ય સંચાલકની મંજૂરીને પૂર્ણ કરશે અને નિર્દેશો અને નિરીક્ષણના સામાન્ય અધિકારોને આધિન રહેશે.ઠેકેદારના કર્મચારીઓ કે તેના પેટા-ઠેકેદારોના કર્મચારીઓને સંચાલકના કર્મચારીઓ ગણવામાં આવશે નહીં.

(બી) જ્યારે અને તે હદ સુધી ઓપરેટર કામગીરીનું નિયંત્રણ અને દેખરેખ ધારણ કરે છે તે સિવાય આ કરાર હેઠળ હાથ ધરવામાં આવતી કામગીરીના નિયંત્રણ, દિશા અને દેખરેખ માટે ઠેકેદારની દરેક સમયે સંપૂર્ણ જવાબદારી રહેશે.

(સી) કોન્ટ્રાક્ટર પાસે તમામ સિસ્ટમોની કામગીરીની સલામતી અને વર્કઓવર યુનિટમાં સવાર તમામ કર્મચારીઓની સંપૂર્ણ જવાબદારી રહેશે.ઠેકેદારની જવાબદારીની હદમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે પરંતુ તે અંતિમ નિર્ણય લેવા સુધી મર્યાદિત નથી: \_

(૧) સ્થળ પરની પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને વર્કઓવર યુનિટને કામગીરીના સ્થળ પર ગોઠવી શકાય કે નહીં અથવા કામગીરી દરમિયાન તે જ સ્થાને જાળવી શકાય કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે કૂવાના સ્થળના સંચાલક દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા નિરીક્ષણ અને સર્વેક્ષણનું મૂલ્યાંકન.

(૨) વર્કઓવર યુનિટને કોઈ સ્થાન પર સુરક્ષિત રીતે ઉપર/નીચે ગોઠવી શકાય કે નહીં.

(૩) પરિશિષ્ટ-૭ ની કલમ ૨૧ ને આધિન, સારી રીતે નિયંત્રણના પગલાં, ક્રિયાઓ અને પ્રક્રિયાઓ જે હાલના અથવા સંભવિત દબાણના બચાવને અસર કરે છે જે ફટકો, કેટરિંગ અથવા સમાન આપત્તિ તરફ દોરી શકે છે."

૨૫. કલમ ૨૫ "સાધનો અથવા ઇંદ્રના ગુકસાન અથવા ગુકસાન માટેની જવાબદારી" માટે જોગવાઈ કરે છે.કલમ ૨૫.૧ "કોન્ટ્રાક્ટરના વર્કઓવર યુનિટની ખોટ" સાથે સંબંધિત છે અને કહે છે કે કરારમાં અન્યથા ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે સિવાય, વર્કઓવર યુનિટને કોઈપણ ગુકસાન અથવા

ગુકસાન (જે, કલમના હેતુ માટે તમામ કોન્ટ્રાક્ટર અને તેના પેટા-હેકેદારના સાધનોનો સમાવેશ કરતું હોવાનું માનવામાં આવશે) અને કહેવાનું કારણ અથવા કારણ ધ્યાનમાં લીધા વિના, ગુકસાન, કોન્ટ્રાક્ટરને તેના વીમાકર્તાઓ અથવા વીમાદાતાઓની ખોટ હશે અને કોન્ટ્રાક્ટર ઓપરેટર, તેના સહ-લાઇસન્સધારકો અને તેની અને તેની સંલગ્ન કંપનીઓ, એજન્ટો, કર્મચારીઓને વળતર આપે છે, આમંત્રિત કરે છે. નોકરો, તેમના વીમાકર્તાઓ અથવા વીમાદાતાઓ (હેકેદાર સિવાયના) અને તેમના કર્મચારીઓ વર્કઓવર યુનિટ અથવા હેકેદાર અથવા હેકેદારના પેટા-હેકેદારોની મિલકતને કોઈપણ ગુકસાન અથવા ગુકસાન માટે કોઈપણ દાવા અથવા જવાબદારી સામે અથવા તેમાં હાથ ધરવામાં આવેલી કામગીરીમાં ઉપયોગ કરવા માટે તૈયાર અથવા બનાવાયેલ કોઈપણ અન્ય સાધન અથવા મિલકત સામે.

૨૬. કલમ ૨૬ "બ્લોઆઉટ અથવા કેટર" માટે જોગવાઈ કરે છે અને આ રીતે વાંચે છે:

## **"૨૬. બ્લોટ અથવા કેટર**

### **૨૬.૧ બ્લોટના નિયંત્રણનો ખર્ચ**

જો અહીં કામ કરાયેલ કોઈપણ કૂવો કોઈ પણ કારણસર કૂટી જશે અથવા ખાડો પડી જશે, તો સંચાલક કૂવાને મારવાનો અને અન્યથા કૂવાને નિયંત્રણમાં લાવવાનો સંપૂર્ણ ખર્ચ અને ખર્ચ ઉઠાવશે અને આ સંબંધમાં હેકેદારને ગુકસાન પહોંચાડશે અને તેને નિર્દોષ રાખશે. આ માત્ર કૂવાને નિયંત્રણમાં લાવવાના ખર્ચને લાગુ પડે છે અને આ કરાર કરારના નિયમો

અને શરતો હેઠળ અન્યથા પૂરી પાડવામાં આવેલ સિવાય, ઠેકેદારને આવા ફટકો પડવાને કારણે, ઠેકેદારના કર્મચારીને ઇજાઓ, અથવા વર્કઓવર યુનિટને નુકસાન માટે ઓપરેટર દ્વારા કોઈ જવાબદારીની ધારણા તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવતું નથી.

## **૨૬.૨ કરારકર્તાના સાધનોનો ઉપયોગ.**

પરિશિષ્ટ-૭ની કલમ ૨૦.૧ને આધિન, સંચાલક અથવા સંચાલક અને ઠેકેદાર બંને કૂવાને નિયંત્રણમાં લાવવામાં રોકાયેલા હોય તેવા સમય દરમિયાન સંચાલકને વર્કઓવર એકમ અને આ કરાર હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ ઠેકેદારના તમામ ઉપકરણો અને કર્મચારીઓનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર રહેશે."

૨૭. અહીં ઉપર નોંધ્યા મુજબ કરારમાં સમાવિષ્ટ પાઠોમાંથી, જ્યારે તે સાચું છે કે કરારના પ્રારંભિક ભાગમાં એ અસરનું પઠન છે કે "કોર્પોરેશન કામના અવકાશ અને કરારની અન્ય જોગવાઈઓમાં નિર્ધારિત સ્પષ્ટીકરણોને અનુરૂપ કોર્પોરેશનની કામગીરી હાથ ધરવા માટે વર્કઓવર રિગ્સની ચાર્ટર ભરતી કરવા માંગે છે", પક્ષોનો સાચો હેતુ કરારની સંબંધિત કલમોમાંથી જ સમજી શકાય છે. જ્યારે કરારની કલમ પની પેટા કલમ ૫.૧ ઓએનજીસીના સ્થળ પ્રતિનિધિની ફરજો અને સત્તાવાળાઓને ઓએનજીસી વતી કામ કરવાની જોગવાઈ કરે છે, ત્યારે તેની કલમ (વી) ખાસ જણાવે છે કે કામની ગુણવત્તાની એકંદર જવાબદારી માત્ર ઠેકેદારની રહેશે. કલમ ૫.૨.૧ કરારમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ઠેકેદારના પ્રતિનિધિ પાસે કાર્યની કામગીરી માટે જરૂરી તમામ સત્તાઓ હશે. આમ, જ્યારે પ્રોજેક્ટની એકંદર દેખરેખ ઓએનજીસીના પ્રતિનિધિ દ્વારા કરવામાં આવે છે, ત્યારે વાસ્તવિક કામ ઠેકેદાર દ્વારા તેના પ્રતિનિધિ દ્વારા

કરવામાં આવે છે અને ઠેકેદારના તમામ કર્મચારીઓ તેના ચાર્જ હેઠળ હોય છે.કલમ ૭ જે મહેનતાણું અને ચુકવણીની શરતો સાથે સંબંધિત છે, તે પક્ષકારોના ઇરાદાને સમજવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ કલમ છે કે શું તેઓ કરારને રિગ્સની ભરતીનો ઇરાદો ધરાવે છે, બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, રિગ્સનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટે અથવા શું તેઓ તેનો હેતુ માત્ર સેવાનો કરાર કરવાનો છે.કલમ ૭.૧ માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કોર્પોરેશન કામનો વ્યાપ અને કરારની જોગવાઈઓ અનુસાર પરિશિષ્ટ-૧૦ પર દરની અનુસૂચિ મુજબ ઠેકેદાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ માટે ઠેકેદારને ચૂકવણી કરશે.પરિશિષ્ટ-૧૦ પરના દરોનું સમયપત્રક દર્શાવે છે કે સેવા કર સહિત દર નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.આવા દર ઓપરેટિંગ દિવસ અને નોન-ઓપરેટિંગ દિવસના આધારે છે.રિગ્સ ભાડે લેવા અને ઠેકેદાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવા માટે દરમાં કોઈ વિભાજન નથી.

૨૮. ટેન્ડર એગ્રીમેન્ટના લેટર ઓફ એવોર્ડ, એપેન્ડિક્સ-૧૧માં દર્શાવેલ કામનો વ્યાપ, અને તે જોગવાઈ કરે છે કે કોન્ટ્રાક્ટર સંબંધિત રિગ સાધનો અને કર્મચારીઓ સાથે સંપૂર્ણ વર્કઓવર રિગ પ્રદાન કરશે અને રિગની જાળવણી અને સંચાલન કરશે, નિયમો અને શરતો અનુસાર અને ટેન્ડર દસ્તાવેજના પરિશિષ્ટ-III મુજબ કામનો અવકાશ, જેમાં પ્રી-બિડ કોન્ફરન્સ પછી સ્થિર કરાયેલ કામ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આમ, કોન્ટ્રાક્ટરે કામનાં નિયમો અને શરતો અને

અવકાશ અનુસાર રિંગ પૂરી પાડવી અને તેનું સંચાલન કરવું જરૂરી છે. લેટર ઓફ એવોર્ડની કલમ-એફ. એફ. કહે છે કે સંબંધિત અસ્કયામતોના આઈ/સી ફાઈનાન્સ, ઓ. એન. જી. સી. દ્વારા જોડાણ-III ના પરિશિષ્ટ-૧૨ મુજબ કરારની વિશેષ શરતો સાથે વાંચેલા ટેન્ડર દસ્તાવેજના જોડાણ-II ની કલમ ૭ મુજબ કરવામાં આવેલા વાસ્તવિક કાર્ય મુજબ ચુકવણી કરવામાં આવશે. આમ, ચૂકવણીની રીત વાસ્તવિક કાર્ય પર આધારિત છે, અને રિંગના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટે કોઈ અલગ ચુકવણી પૂરી પાડવામાં આવતી નથી. આ કામ ઠેકેદાર દ્વારા રિગ્સનો ઉપયોગ કરીને કરવાનું છે. કરારના અમલ દરમિયાન કોઈ પણ સમયે, ઠેકેદારને માલ પહોંચાડવાની જરૂર નથી., ઓ. એન. જી. સી. માટે વર્કઓવર રિગ્સ. દરેક સમયે રિગ્સ પરનું નિયંત્રણ ઠેકેદાર પાસે હોય છે અને તેનો ઉપયોગ માત્ર ઠેકેદાર જ કરે છે. કરારની વિશેષ શરતોની કલમ ૨૬માં એકમાત્ર અપવાદ આપવામાં આવ્યો છે, જે ખાડાને બહાર કાઢવાની જોગવાઈ કરે છે, જેમાં કલમ ૨૬.૨ હેઠળ એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે પરિશિષ્ટ-૭ની કલમ ૨૦.૧ને આધિન, સંચાલક (ઓએનજીસી) ને વર્કઓવર એકમ અને કરાર હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ તમામ ઠેકેદારના ઉપકરણો અને કર્મચારીઓનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર હશે, જે સમયે સંચાલક અથવા સંચાલક અને ઠેકેદાર બંને કૂવાને નિયંત્રણમાં લાવવામાં રોકાયેલા હોય. આ ઉપરાંત, આ કલમ પરિશિષ્ટ-૭ની કલમ ૨૦.૧ને આધીન છે, જે સ્વતંત્ર ઠેકેદાર સંબંધની જોગવાઈ કરે છે અને અન્ય બાબતોની સાથે એ પણ જોગવાઈ

કરે છે કે ઠેકેદાર, સીધા અને તેના કર્મચારીઓ દ્વારા, તેમાં વિચારણા કરાયેલ વર્કઓવર કામગીરી સાથે જોડાયેલ તમામ કામ કરશે.કામની કામગીરીમાં, ઠેકેદાર એક સ્વતંત્ર ઠેકેદાર હોય છે અને કામની વિગતોને નિયંત્રિત કરવા અને અમલમાં મૂકવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર હોય છે, સંચાલકને યોગ્ય અમલમાં રસ હોય છે અને પરિણામો પ્રાપ્ત થાય છે.તેમાં વિચારેલ કાર્ય સંચાલકની મંજૂરીને પૂર્ણ કરશે અને નિર્દેશો અને નિરીક્ષણના સામાન્ય અધિકારોને આધિન રહેશે.ન તો ઠેકેદારના કર્મચારીઓ કે ન તો તેના પેટા-ઠેકેદારોના કર્મચારીઓને સંચાલકના કર્મચારીઓ ગણવામાં આવશે નહીં.તેની કલમ (બી) એ જોગવાઈ કરે છે કે કરાર હેઠળ હાથ ધરવામાં આવતી કામગીરીના નિયંત્રણ, દિશા અને દેખરેખ માટે ઠેકેદારની દરેક સમયે સંપૂર્ણ જવાબદારી રહેશે, સિવાય કે જ્યારે અને તે હદ સુધી સંચાલક કામગીરીનું નિયંત્રણ અને દેખરેખ ધારણ કરે.

૨૯. તેથી કલમ ૨૬.૨ એ પણ સંકેત આપે છે કે સામાન્ય રીતે, ઓએનજીસીને તેમાં જણાવેલા અપવાદરૂપ સંજોગો સિવાય વર્કઓવર એકમ અને ઠેકેદારના સાધનો અને કર્મચારીઓનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર નથી.

૩૦. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, કરારની વિશેષ શરતોની કલમ ૩, જે "ઠેકેદારને ચૂકવણી" શીર્ષક ધરાવે છે, તે કરવામાં આવેલા કાર્ય વગેરે માટેના દરની જોગવાઈ કરે છે. તેની કલમ ૪ "દિવસના દર" ની જોગવાઈ કરે છે અને કરારને

દરરોજ ચૂકવવાપાત્ર દરને ત્રણ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરે છે.ઓપરેટિંગ ડે રેટ R-I પર, સ્ટેન્ડબાય ડે રેટ R-II અને બ્રેક-ડાઉન અને બ્રેક-ડાઉન ડે રેટ R-III. આમ, ઠેકેદારને ચૂકવણી માટેના દર, ક્યાંય પણ ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ અને અરજદારો દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ માટેના શુલ્કના કોઈ વિભાજનની કલ્પના કરતા નથી.પરિણામે, જો એવું માનવામાં આવે કે કરાર એ સેવાનું તત્વ અને ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણનું તત્વ ધરાવતો સંયુક્ત કરાર છે, તો પણ કરારને વિભાજિત કરવો અને સેવા માટે ચૂકવવામાં આવેલી રકમ અને સ્થાનાંતરણના અધિકાર માટે ચૂકવવામાં આવેલી રકમની ગણતરી કરવી શક્ય બનશે નહીં.

૩૧. આ સંબંધમાં કમિશનર, વેટ, વેપાર અને કરવેરા વિભાગ વિરુદ્ધ ઈન્ટરનેશનલ ટ્રાવેલ હાઉસ લિમિટેડ, [૨૦૦૯] ૨૫ વીએસટી ૬૫૩ (દિલ્હી) માં દિલ્હી હાઇકોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જેમાં કોર્ટે ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયના ગુણોત્તરનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૧૦. જ્યાં વ્યવહારમાં વેચાણ સ્પષ્ટ રીતે સ્પષ્ટ દેખાય છે એટલે કે કરાર પક્ષકારોના ઇરાદાથી અલગ કરી શકાય તેવા હોય છે જેથી માલ અને સેવાઓના સંદર્ભમાં અલગ મૂલ્યો હોય, ત્યારે જ કોઈ વ્યક્તિ માલના મૂલ્ય પર વેચાણ વેરો વસૂલવાની રાજ્યની કાયદાકીય ક્ષમતાને નકારી શકે નહીં.જો કે, આ રાજ્યને માલસામાનના મૂલ્યમાં આવી સેવાઓની કિંમતનો સમાવેશ કરીને સંઘની સૂચિ અને કર સેવાઓમાં સામેલ થવાની મંજૂરી આપતું નથી.કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) હેઠળ કાયદાકીય રીતે વિભાજિત માનવામાં આવતા સંયુક્ત કરારોમાં પણ, સમગ્ર વ્યવહારના અમલમાં સામેલ માલના મૂલ્યનું મૂલ્યાંકન વેચાણવેરામાં કરી શકાતું નથી.ગુજરાત અંબુજા સિમેન્ટ્સ

લિમિટેડ અને એ. એન. આર. ના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતા. V. ભારત સંઘ અને અન્ય, (૨૦૦૫) ૪ SCC ૨૧૪ એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૨૪૬ (૧) માં ઉલ્લેખિત પરસ્પર વિશિષ્ટતાનો અર્થ એ છે કે વિશિષ્ટતા જાળવવા માટે કરવેરાની એન્ટ્રીઓનો અર્થ કાઢવો આવશ્યક છે. જો કે કરવેરાની એન્ટ્રીઓને ઉદાર અર્થઘટન આપવું આવશ્યક છે, જો કે હકીકતમાં જો કાયદો રાજ્યને આપવામાં આવેલા ક્ષેત્રને સંદર્ભિત ન હોય, તો કોર્ટ અર્થઘટનના સિદ્ધાંત દ્વારા કાયદાને તેના ક્ષેત્રમાં જે આવરી લેવામાં આવ્યું નથી તેનો સમાવેશ કરવાની મંજૂરી આપશે નહીં. "પાસું" સિદ્ધાંત (એટલે કે સંયુક્ત કરારમાં માલનું પાસું) સેવાઓના મૂલ્યને માલના વેચાણમાં અથવા માલની કિંમતને સેવાના મૂલ્યમાં સામેલ કરવા માટે લાગુ થશે નહીં.

૧૧. તેથી, બીએસએનએલના કેસના ગુણોત્તરને લાગુ કરવા અંગેના વર્તમાન કેસની હકીકતોના સંદર્ભમાં જે નિષ્કર્ષ બહાર આવે છે તે એ છે કે, પ્રશ્નમાં રહેલો કરાર માલ અને સેવાઓના વેચાણનો સંયુક્ત કરાર હોવાથી, સ્પષ્ટપણે, માલ અને સેવાઓ બંનેના સંયુક્ત કરાર પર કર લાદવા માટે ડીવીએટી કાયદો લાગુ કરીને રાજ્ય વિધાનસભા માટે તે સ્વીકાર્ય નથી. માત્ર કરારને કૃત્રિમ રીતે વિભાજિત કરી શકાતા નથી જેથી વેચાણ તત્વ પર કર લાદવામાં આવે, વધુમાં, રાજ્યો કરારને માત્ર માલના વેચાણના કરાર તરીકે ગણી શકે નહીં અને વ્યવહારના સંપૂર્ણ મૂલ્ય પર માલના વેચાણ તરીકે કર લગાવી શકે નહીં. પક્ષકારોનો ઈરાદો કરારને વિઠ્ઠલ/અલગ કરી શકાય તેવો ન હોવાથી, કારણ કે વિષય કરારમાં માલના મૂલ્ય અને સેવાઓના મૂલ્ય માટે અલગથી કોઈ અલગ મૂલ્યો નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યા નથી, તેથી ડી. વી. એ. ટી. અધિનિયમ દ્વારા સમગ્ર વ્યવહાર મૂલ્ય પર વેચાણ વેરો લાદવાની મંજૂરી નથી કારણ કે તે રાજ્યને માલના મૂલ્યમાં આવી સેવાઓની કિંમતનો સમાવેશ કરીને કેન્દ્રની સૂચિ અને કર સેવાઓમાં સામેલ કરવા સમાન હશે. આમ, સંયુક્ત કરાર હોવાના પ્રશ્નમાં કરારને સેવાઓ માટેના કરાર તરીકે ગણવામાં આવે છે અને સંબંધિત કરાર પર કોઈ વેચાણ વેરો લાદવામાં આવી શકતો નથી.

ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડશે, કારણ કે પક્ષકારોએ કરારને અલગ કરી શકાય તેવો ઈરાદો રાજ્યો નથી કારણ કે અલગથી ઉપયોગ મૂલ્ય અને સેવાઓના મૂલ્યના હસ્તાંતરણ તરફના વિષય કરારમાં કોઈ અલગ

મૂલ્યો નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યા નથી.આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, પક્ષો વચ્ચે અમલમાં મુકાયેલા કરારના સાદા વાંચન પર, પક્ષોનો હેતુ સ્પષ્ટ રીતે સેવાઓ માટેનો કરાર કરવાનો છે અને વર્કઓવર રિગ્સ એ માત્ર એવા સાધન છે જેનો ઉપયોગ ઠેકેદાર દ્વારા આવા કરારના અમલના હેતુ માટે કરવામાં આવે છે.આ કરાર સેવા અને માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણનો સંયુક્ત કરાર નથી.જો કે, કરાર એક સંયુક્ત કરાર છે એવી દલીલ ખાતર એમ ધારીને પણ તે અલગ કરી શકાય તેવું નથી અને તેથી, સમગ્ર વ્યવહાર પર મૂલ્ય વર્ધિત કર લાદવાની રાજ્યને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં કારણ કે તે રાજ્યને સંઘની યાદીમાં સામેલ કરવા અને માલના મૂલ્યમાં આવી સેવાની કિંમતનો સમાવેશ કરીને સેવાઓ પર કર લાદવા સમાન હશે.આમ, જો કરારને સંયુક્ત કરાર તરીકે ગણવામાં આવે તો પણ તેને સેવાઓ માટેના કરાર તરીકે ગણવો પડશે અને સંબંધિત વ્યવહારો પર કોઈ મૂલ્ય વર્ધિત કર લાદવામાં આવી શકશે નહીં.

૩૨. "ચાર્ટર હાયરિંગ ઓફ વર્કઓવર રિગ્સ" અભિવ્યક્તિને પ્રથમ અપીલ અધિકારી તેમજ ટ્રિબ્યુનલ સાથે નોંધપાત્ર રીતે વજન આપવામાં આવ્યું હોવાથી, કરારના પક્ષો વચ્ચેની સમજણને સમજવા માટે "ચાર્ટર હાયરિંગ" અભિવ્યક્તિના અર્થનો સંદર્ભ આપી શકાય છે. ટ્રાન્સઓશન ઓફશોર ઇન્ટરનેશનલ વેન્યર્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૨૦૧૭] ૧૦૧ વીએસટી ૨૯૨ (ટી

એન્ડ એપી) ના કેસમાં તેલંગાણા અને આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટ સમક્ષ "ચાર્ટર ભાડે" શબ્દ વિચારણા માટે આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે આ રીતે અવલોકન કર્યું હતું:

“૪૩. આ તબક્કે ધ્યાન દોરવું આવશ્યક છે કે "ચાર્ટર ભાડે" શબ્દનો દરિયાઈ અથવા નૌકાદળના કાયદામાં મહત્વ છે. ચાર્ટરને એક ચોક્કસ કરાર તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે, જેના દ્વારા જહાજનો માલિક કોઈ ચોક્કસ સફર પર અથવા ચોક્કસ સમયની સમાપ્તિ સુધી માલ અથવા મુસાફરોના પરિવહન માટે અન્ય વ્યક્તિને સંપૂર્ણ અથવા જહાજનો ભાગ આપે છે. સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો, ચાર્ટર પાર્ટી એ માત્ર વહાણની ભરતી છે.

૪૪. દરિયાઈ કાયદા હેઠળ, ચાર્ટર પક્ષોને પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે અને ૩ મુખ્ય વર્ગીકરણમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે, એટલે કે, (i) સફર ચાર્ટર, (ii) સમય ચાર્ટર અને (iii) મૃત્યુ અથવા ખાલી હોડી ચાર્ટર.

૪૫. સફરના ચાર્ટરમાં, જહાજને એક જ સફરમાં સંપૂર્ણ માલસામાન વહન કરવા માટે ભાડે રાખવામાં આવે છે. ટાઈમ ચાર્ટરમાં, જહાજને નિશ્ચિત સમયગાળા માટે ભાડે રાખવામાં આવે છે. ડેથ અથવા બેર બોટ ચાર્ટરમાં, ભાડૂત ચોક્કસ હેતુ અથવા સમયગાળા માટે જહાજનું સંપૂર્ણ નિયંત્રણ સંભાળે છે. એક તરફ સફર ચાર્ટર અને ટાઈમ ચાર્ટર અને બીજી તરફ ડેથ/બેર બોટ ચાર્ટર વચ્ચેનો તફાવત એ છે કે પ્રથમ બે શ્રેણીઓ હેઠળ, જહાજ માલિકના નિયંત્રણ હેઠળ રહે છે,

જેમ કે સંચાલન અને નેવિગેશન.મૃત્યુ અથવા બેર બોટ ચાર્ટરના કિસ્સામાં, નિયંત્રણ ભાડૂત પાસે જાય છે.

૪૬. હાથ પરના કિસ્સામાં, કરારના પક્ષકારોએ અભિવ્યક્તિ ચાર્ટર ભાડાનો ઉપયોગ કર્યો છે, માત્ર એ હકીકતને કારણે કે તેઓ ઓફશોર ડ્રિલિંગ રિગ્સ સાથે વ્યવહાર કરતા હતા.કરારની કલમ ૩.૦,૪ અને ૮.૨ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે પક્ષો વચ્ચેનો કરાર કેથ અથવા બેર બોટ ચાર્ટર જેવી ચાર્ટરની શ્રેણીમાં આવતો નથી.કરારની શરતો એ સ્પષ્ટ કરે છે કે અહીં અરજદાર દ્વારા સંચાલન, સંચાલન અને નેવિગેશન સંબંધિત સંપૂર્ણ નિયંત્રણ જાળવી રાખવામાં આવ્યું હતું.એકવાર આ સ્પષ્ટ થઈ જાય પછી, તે એક પરિણામ તરીકે અનુસરે છે કે ઉપયોગના અધિકારનું કોઈ હસ્તાંતરણ થયું નથી."

આમ, વર્કઓવર રિગ્સના સંબંધમાં ચાર્ટર રેચર શબ્દોનો માત્ર ઉપયોગ કરારની પ્રકૃતિને માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણના સ્વરૂપમાં બદલશે નહીં જ્યારે કોઈ ન હોય.

૩૩. વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા કરારની વિશેષ શરતોની કલમ ૧૫ પર ભારે ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જે રિગની બિન-અવેજની જોગવાઈ કરે છે, તે રજૂ કરવા માટે કે આ કલમ રિગ પર ઓએનજીસીના નિયંત્રણનું સૂચક છે અને આગળ દર્શાવે છે કે ઠેકેદારને રિગને બદલવાની સ્વતંત્રતા નથી જે નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જશે કે ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ઓએનજીસીમાં નિહિત છે. આ

અદાલતના અભિપ્રાયમાં, આવી દલીલ સ્વીકારવાને લાયક નથી, કારણ કે, કરારની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમાં ફરજિયાત છે કે તેમાં વર્ણવ્યા મુજબ વિશેષ પ્રકારની રીગ્સ દરેક અલગ અલગ સ્થળના સંબંધમાં પૂરી પાડવામાં આવે જ્યાં આવી સેવા પૂરી પાડવાની હોય અને દરેક રીગની વિશિષ્ટતાઓ આવી રીગ માટે વિશિષ્ટ હોય; તેથી, કરારમાં એક કલમની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે રીગને બદલવામાં આવશે નહીં કારણ કે પક્ષો દરેક કરારના સંબંધમાં ઉપયોગમાં લેવા માટે વિશેષ પ્રકારની રીગ માટે સંમત થયા છે. આ સંજોગોમાં, કરારની આ કલમમાં એવું અનુમાન લગાવવા માટે કંઈ વાંચી શકાય નહીં કે ઉપયોગનો અધિકાર ઓએનજીસીને આપવામાં આવ્યો હતો.

૩૪. આ તબક્કે, ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય હોઈ શકે છે, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો છે:

“૩૬૬. (૨૯-અ) ‘માલના વેચાણ અથવા ખરીદી પરના કરવેરામાં’ સમાવેશ થાય છે –

(ક) કરારના અનુસરણ સિવાય, રોકડ, વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન વળતર માટે કોઈપણ માલસામાનમાં મિલકતના હસ્તાંતરણ પર કર;

(બી) કાર્ય કરારના અમલીકરણમાં સામેલ માલસામાનમાં મિલકતના હસ્તાંતરણ પરનો કર (પછી ભલે તે માલ તરીકે હોય કે અન્ય કોઈ સ્વરૂપમાં);

(સી) ભાડાની ખરીદી પર માલની ડિલિવરી પર કર અથવા હમા દ્વારા ચુકવણીની કોઈપણ પદ્ધતિ;

(ડી) રોકડ, વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન વળતર માટે કોઈપણ હેતુ માટે (ચોક્કસ સમયગાળા માટે હોય કે ન હોય) કોઈપણ માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારના હસ્તાંતરણ પર કર;

(ઈ) કોઈપણ બિનસંગઠિત સંગઠન અથવા વ્યક્તિઓની સંસ્થા દ્વારા તેના સભ્યને રોકડ, વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન વળતર માટે માલના પુરવઠા પર કર;

(એફ) ખોરાક અથવા માનવ વપરાશ માટેની અન્ય કોઈ વસ્તુ અથવા કોઈપણ પીણું (ભલે તે માદક હોય કે ન હોય) હોય તેવા માલના પુરવઠા પર, કોઈપણ સેવા દ્વારા અથવા તેના ભાગ રૂપે અથવા અન્ય કોઈપણ રીતે કર, જ્યાં આવો પુરવઠો અથવા સેવા રોકડ, વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન વળતર માટે હોય, અને કોઈપણ માલના આવા સ્થાનાંતરણ, વિતરણ અથવા પુરવઠાને તે વ્યક્તિ દ્વારા તે માલનું વેચાણ માનવામાં આવશે કે જેને તે સ્થાનાંતરણ, વિતરણ અથવા પુરવઠો કરવામાં આવે છે.

૪૧. પેટા-કલમ (એ) એવી પરિસ્થિતિને આવરી લે છે જ્યાં સંમતિ તત્વનો અભાવ હોય.આ સામાન્ય રીતે અનૈરિછક વેચાણમાં થાય છે.

પેટા કલમ (બી) કાર્ય કરાર સંબંધિત કેસોને આવરી લે છે.આ ખાસ હકીકતની સ્થિતિ હતી જેનો કોર્ટને ગેન્રન ડંકર્લી, [૧૯૫૮] ૯ એસટીસી ૩૫૩ (એસસી) માં સામનો કરવો પડ્યો હતો અને કોર્ટે જે ચુકાદો આપ્યો હતો તે વેચાણ ન હતો.કાર્ય કરારના અમલમાં સામેલ માલસામાનમાં મિલકતના હસ્તાંતરણની કાયદામાં અસર આ સુધારા દ્વારા વેચાણ માનવામાં આવી હતી.તે હદ સુધી ગેન્રન ડંકર્લીનો નિર્ણય સીધો દૂર કરવામાં આવ્યો હતો.પેટા-કલમ (સી) ભાડાની ખરીદી સાથે સંબંધિત છે જ્યાં માલનું શીર્ષક ટ્રાન્સફર કરવામાં આવતું નથી.તેમ છતાં કાયદાની કલ્પના દ્વારા તેને વેચાણ તરીકે ગણવામાં આવે છે.તેવી જ રીતે પેટા-કલમ (ડી) હેઠળ માલનું શીર્ષક હસ્તાંતરણકર્તા પાસે રહે છે જે ફક્ત માલનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ખરીદનારને સ્થાનાંતરિત કરે છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એ. વી. મેયપ્પનના નિર્ણય [૧૯૬૭] ૨૦ એસટીસી ૧૧૫ (મેડ) થી વિપરીત, ચિત્રની નકારાત્મક પ્રિન્ટની લીઝ વેચાણ ગણાશે.પેટા-કલમ (ઈ) એવા કિસ્સાઓને આવરી લે છે કે જે કાયદામાં વેચાણની રકમ ન હોઈ શકે કારણ કે નિગમિત સંગઠનના સભ્યએ એક અર્થમાં માલના પુરવઠાના સપ્લાયર અને પ્રાપ્તકર્તા બંને તરીકે શરૂઆત કરી હોત.હવે આવા વ્યવહારોને વેચાણ ગણવામાં આવે છે.પેટા કલમ (એફ) એવા કરાર સાથે સંબંધિત છે જે પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ એસોસિએટેડ હોટેલ્સ ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ, [૧૯૭૨] ૨૯ એસટીસી ૪૭૪ માં વેચાણની રકમ ન હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું.આ કલમ દ્વારા તે નિર્ણય અસરકારક રીતે કાયદાકીય રીતે અમાન્ય કરવામાં આવ્યો છે.

જર. કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) ની તમામ પેટા-કલમો એવા વ્યવહારોને લાવવાનું કામ કરે છે જ્યાં માલના વેચાણ અધિનિયમ, ૧૯૩૦ માં વ્યાખ્યાયિત વેચાણના એક અથવા વધુ આવશ્યક ઘટકો ગેરહાજર હોય, તે હેતુઓ માટે ખરીદી અને વેચાણની મર્યાદામાં હોય.આ હદ સુધી જ સિદ્ધાંત ગેન્રન ડંકર્લી લિમિટેડ (એસ. આઈ. સી. સંશોધિત) માં પ્રતિપાદિત છે.આ સુધારો ખાસ કરીને ચોક્કસ સંયુક્ત કરારો એટલે કે કાર્ય કરાર [પેટા-કલમ (બી)] ને મંજૂરી આપે છે; ભાડે-ખરીદી કરાર [પેટા-કલમ (સી)], કેટરિંગ કરાર [પેટા-કલમ (ઈ)] કાનૂની કલ્પના દ્વારા વિભાજિત કરાર છે જ્યાં વેચાણ તત્વને અલગ કરી શકાય છે અને વેચાણ કરને આધિન હોઈ શકે છે."

"જજ. તમામ વિવિધ પ્રકારના સંયુક્ત વ્યવહારોમાંથી જડમા સુધારાના મુસદ્દા ઘડનારાઓએ ત્રણ ચોક્કસ પરિસ્થિતિઓ પસંદ કરી હતી, એક કાર્ય કરાર, ભાડેથી ખરીદીનો કરાર અને કેટરિંગ કરાર, જેથી તેમને માન્ય વેચાણની કલ્પનામાં લાવી શકાય.આ ત્રણમાંથી, પ્રથમ અને ત્રીજા એક જ સમયે એક પ્રકારની સેવા અને વેચાણનો સમાવેશ કરે છે.આ બે કિસ્સાઓ ઉપરાંત જ્યાં પેટા-કલમોમાં સેવા અને પુરવઠાના વિભાજનને બંધારણીય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી છે (કલમ ૩૬૬ ની કલમ (૨૯-એ) ની બી) અને (એફ), એવી કોઈ અન્ય સેવા નથી કે જેને આ રીતે વિભાજિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોય.ઉદાહરણ તરીકે, કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) ની પેટા-કલમો હોસ્પિટલ સેવાઓને આવરી લેતી નથી.તેથી, જો હોસ્પિટલમાં કોઈ દર્દીની સારવાર દરમિયાન, તેને અથવા તેણીને ગોળી આપવામાં આવે, તો શું સેલ્સ ટેક્સ ઓથોરિટીઝ વેચાણ તરીકે વ્યવહાર પર કર લાદશે?ડોક્ટરો, વકીલો અને અન્ય વ્યાવસાયિકો સેવા આપે છે, જે દરમિયાન એવું કહી શકાય કે જ્યારે ડૉક્ટર લખીને પ્રિસ્ક્રિપ્શન આપે છે અથવા વકીલ દસ્તાવેજ તૈયાર કરીને તેના/તેણીના ગ્રાહકને

પહોંચાડે છે ત્યારે માલનું વેચાણ થાય છે?કડક શબ્દોમાં કહીએ તો, ફીની ચુકવણી સાથે, બંને કિસ્સાઓમાં દસ્તાવેજો માટે દર્દી અથવા ગ્રાહક પાસેથી ડૉક્ટર અથવા વકીલને વિચારણા કરવામાં આવે છે.

જપ. સૂચિ II ની એન્ટ્રી પૃષ્ઠ ના હેતુઓ માટે આ સેવાઓમાં વેચાણનો સમાવેશ થતો નથી તેનું કારણ, જેમ આપણે જોઈએ છીએ તેમ, આખરે ગેન્નન ડંકર્લી કેસમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોને આભારી કારણો છે, એટલે કે, જો કરારનું કોઈ સાધન હોય જે કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) માં અપવાદો સિવાયના કોઈપણ કિસ્સામાં સંયુક્ત સ્વરૂપમાં હોઈ શકે, સિવાય કે વ્યવહાર બે અલગ અને અલગ કરારોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે અને તે સ્પષ્ટ ન હોય, તો રાજ્ય પાસે સેવા પ્રદાન કરવાના કરારમાંથી વેચાણ કરારને અલગ કરવાની અને વેચાણ પર કર લાદવાની સત્તા નહીં હોય.તેથી કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) માં ઉલ્લેખિત કરાર સિવાયના સંયુક્ત કરાર માટે પરીક્ષણ ચાલુ છે:શું પક્ષકારોના મનમાં માલના વેચાણમાંથી ઉદ્ભવતા અલગ અધિકારો હતા અથવા તેમનો ઇરાદો હતો?જો આવો કોઈ ઇરાદો ન હોય તો કરારનું વિઘટન થઈ શકે તો પણ વેચાણ થતું નથી.કરાર એક અથવા બીજી શ્રેણીમાં આવે છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટેની કસોટી એ છે કે "કરારનો સાર" શું છે.આપણે, વધુ સારા શબ્દસમૂહની ઈચ્છા માટે, આને પ્રબળ પ્રકૃતિની કસોટી કહીશું."

"૪૯. અમે સંમત છીએ.૪૬મા સુધારા પછી, કલમ ૩૬૬ની કલમ (૨૯-એ) ની છ પેટા-કલમો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા કરારોનું વેચાણ તત્વ અલગ કરી શકાય તેવું છે અને સૂચિ II ની એન્ટ્રી પૃષ્ઠ હેઠળ રાજ્યો દ્વારા વેચાણવેરાને આધિન હોઈ શકે છે અને પ્રભાવશાળી પ્રકૃતિ પરીક્ષણ લાગુ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.તેથી જ્યારે ૨૦૦૫ માં

સી. કે. જિઘીશ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૨૦૦૬] ૧૪૪ એસટીસી ૩૨૨ (એસસી) એ એવું માન્યું હતું કે એસોસિએટેડ સિમેન્ટ, [૨૦૦૧] ૧૨૪ એસટીસી ૫૯ (એસસી) માં ઉપરોક્ત અવલોકનો માત્ર આજ્ઞાકારી હતા અને રેઈન્બો કલર લેબ, [૨૦૦૦] ૧૧૮ એસટીસી ૯ (એસસી) હજુ પણ સારો કાયદો હતો, તે સાચો ન હતો.એ નોંધવું જરૂરી છે કે એસોસિએટેડ સિમેન્ટે એવું નથી કહ્યું કે સંયુક્ત વ્યવહારોના તમામ કિસ્સાઓમાં જફમો સુધારો લાગુ થશે."

"૭૫. અમારા મતે, કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) (ડી) હેઠળ અધિકારનો સાર એ છે કે તે માલના વપરાશકર્તા સાથે સંબંધિત છે.એવું હોઈ શકે છે કે માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારના હસ્તાંતરણને અસર કરવા માટે માલની વાસ્તવિક ડિલિવરી જરૂરી નથી પરંતુ માલ સ્થાનાંતરણ સમયે ઉપલબ્ધ હોવો જોઈએ, તે પહોંચાડવા યોગ્ય હોવો જોઈએ અને અમુક તબક્કે પહોંચાડવો જોઈએ.ઉપયોગના અધિકારને સ્થાનાંતરિત કરવાના કોઈપણ કરારના અમલ સમયે, એવું માનવામાં આવે છે કે માલ ઉપલબ્ધ છે અને પહોંચાડવા યોગ્ય છે.જો માલ, અથવા જે ઉત્તરદાતાઓ દ્વારા માલ હોવાનો દાવો કરવામાં આવે છે, તે સેવા પ્રદાતાઓ દ્વારા ગ્રાહકો સુધી પહોંચાડવા યોગ્ય નથી, તો તે માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનો પ્રશ્ન ઊભો થશે નહીં.

૭૬. રાજ્યમાં એ. પી. વિ.રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ, [૨૦૦૨] ૧૨૬ એસ. ટી. સી. ૧૧૪ (એસ. સી.), વેચાણવેરાના સત્તાવાળાઓ દ્વારા એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે અમુક મશીનરીના માલિકે જે વ્યવહાર દ્વારા તેમને ઠેકેદારોને ઉપલબ્ધ કરાવ્યા હતા તે વેચાણ હતું.કોર્ટે આ રજૂઆતને નકારી કાઢી હતી અને કહ્યું હતું કે:

“[આ વ્યવહારમાં ઠેકેદારોની તરફેણમાં મશીનરીનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ નહોતું.... જ્યારે મશીનરી ઠેકેદારના ઉપયોગમાં હતી ત્યારે પણ મશીનરીનું અસરકારક નિયંત્રણ સામાવાળા કંપનીનું હતું; ઠેકેદાર સામાવાળા અથવા ઠેકેદારના પ્રોજેક્ટ કાર્ય સિવાયના કાર્યો માટે મશીનરીનો ઉપયોગ કરવા માટે સ્વતંત્ર ન હતો.”

૭૭. પરંતુ અગ્રવાલ બ્રધર્સમાં.હરિયાણા રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૧૧૩ એસ. ટી. સી. ૩૧૭ (એસ. સી.) જ્યારે કરદાતાએ ઇમારતોના નિર્માણ દરમિયાન તેનો ઉપયોગ કરવા માટે ઠેકેદારોની તરફેણમાં શટરિંગ ભાડે રાખ્યું હતું ત્યારે જાણવા મળ્યું હતું કે શટરિંગ સામગ્રીનો કબજો કરદાતા દ્વારા ગ્રાહકોને તેમના ઉપયોગ માટે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, કલમ ૩૬૬ની કલમ (૨૯-એ) ની પેટા-કલમ (ડી) ના અર્થમાં ડીમ્ડ સેલ હતું.નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે બંને કિસ્સાઓમાં એવી વસ્તુઓ અસ્તિત્વમાં હતી જે તેમના ઉપયોગ માટે ઠેકેદારોને પહોંચાડવામાં આવતી હતી.એક કિસ્સામાં ઉપયોગના અધિકારને સ્થાનાંતરિત કરવાનો કોઈ ઇરાદો નહોતો જ્યારે બીજામાં હતો.”

“૯૭. માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેના વ્યવહારની રચના કરવા માટે, વ્યવહારમાં નીચેના લક્ષણો હોવા આવશ્યક છે:

(એ) ડિલિવરી માટે માલ ઉપલબ્ધ હોવો જોઈએ;

(બી) માલની ઓળખ અંગે સર્વસંમતિ હોવી જોઈએ;

(સી) હસ્તાંતરણકર્તાને માલનો ઉપયોગ કરવાનો કાનૂની અધિકાર હોવો જોઈએ-પરિણામે તેના માટે જરૂરી કોઈપણ પરવાનગીઓ અથવા

લાઈસન્સ સહિત આવા ઉપયોગના તમામ કાનૂની પરિણામો હસ્તાંતરણકર્તાને ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ;

(ડી) જે સમયગાળા દરમિયાન હસ્તાંતરણકર્તાને આવો કાનૂની અધિકાર છે તે સમયગાળા માટે, તે હસ્તાંતરણકર્તાને બાકાત રાખવો જોઈએ—આ કાયદાની સાદી ભાષાનો જરૂરી સહવર્તી છે એટલે કે "ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ" અને માત્ર માલનો ઉપયોગ કરવા માટેનું લાઈસન્સ નહીં;

(ઈ) જે સમયગાળા માટે માલનું હસ્તાંતરણ થવાનું છે તે સમયગાળા દરમિયાન માલનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર સ્થાનાંતરિત કર્યા પછી, માલિક ફરીથી તે જ અધિકારો અન્ય લોકોને સ્થાનાંતરિત કરી શકશે નહીં."

૩૩. આમ, અદાલતે એવું માન્યું છે કે બંધારણની કલમ ૩૬૬ (૨૯-એ) ની તમામ પેટા-કલમો એવા વ્યવહારોને લાવવાનું કામ કરે છે જ્યાં માલ અધિનિયમ, ૧૯૩૦ માં વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ વેચાણના એક અથવા વધુ આવશ્યક ઘટકો ગેરહાજર હોય, તે વેચાણવેરાના હેતુઓ માટે ખરીદી અને વેચાણના દાયરામાં આવે છે. આ સુધારો ખાસ કરીને ચોક્કસ સંયુક્ત કરારોને મંજૂરી આપે છે., કાર્ય કરાર [પેટા-કલમ (બી)]; ભાડે-ખરીદી કરાર [પેટા-કલમ (સી)], કાનૂની કલ્પના દ્વારા કેટરિંગ કરાર [પેટા-કલમ (ઈ)] વિભાજિત કરાર હશે જ્યાં વેચાણ તત્વને અલગ કરી શકાય અને વેચાણ કરને આધિન કરી શકાય. અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે તમામ વિવિધ પ્રકારના

સંયુક્ત વ્યવહારોમાંથી, જડમા સુધારાના મુસદ્દા ઘડનારાઓએ ત્રણ ચોક્કસ પરિસ્થિતિઓ પસંદ કરી હતી, એક કાર્ય કરાર, ભાડાની ખરીદીનો કરાર અને કેટરિંગ કરાર, જેથી તેમને માન્ય વેચાણની કલ્પનામાં લાવી શકાય.આ ત્રણમાંથી, પ્રથમ અને ત્રીજા એક જ સમયે એક પ્રકારની સેવા અને વેચાણનો સમાવેશ કરે છે.આ બે કિસ્સાઓ સિવાય કે જ્યાં કલમ ૩૬૬ની કલમ (૨૯-એ) ની પેટા-કલમો (બી) અને (એફ) માં સેવા અને પુરવઠાના વિભાજનને બંધારણીય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી છે, ત્યાં અન્ય કોઈ સેવા નથી કે જેને આ રીતે વિભાજિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોય.

૩૪. આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે માત્ર ત્રણ પ્રકારના ચોક્કસ સંયુક્ત કરાર, એટલે કે, કાર્ય કરાર [કલમ (બી)]; ભાડે-ખરીદી કરાર [પેટા કલમ (સી)], કેટરિંગ કરાર [પેટા કલમ (ઈ)] કાનૂની કલ્પના દ્વારા વિભાજિત કરાર છે જ્યાં વેચાણ તત્વને અલગ કરી શકાય છે અને વેચાણ કરને આધિન હોઈ શકે છે.એવું ખાસ જોવામાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત ત્રણ સિવાય અન્ય કોઈ સેવાને વિભાજિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી નથી.વર્તમાન કેસ કલમ ૩૬૬ની કલમ (૨૯-એ) ની પેટા-કલમ (ડી) ની મર્યાદામાં આવતી કોઈપણ ચીજવસ્તુના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ સાથે સંબંધિત છે.આમ, કરારના કિસ્સામાં જેમાં ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ હોય, કાર્ય કરાર, ભાડે લેવાના કરાર અને કેટરિંગ કરારના સંબંધમાં વિચારવામાં આવેલી

કાનૂની કલ્પના, જેના દ્વારા આવા કરારને વિભાજ્ય ગણી શકાય અને વેચાણ તત્વને અલગ કરી શકાય છે અને વેચાણ કરને આધિન કરી શકાય છે, તેને આકર્ષિત કરવામાં આવશે નહીં.તેથી, એવી દલીલ કરવા માટે કે વર્તમાન કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ધારવામાં આવેલા સંયુક્ત કરારનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં સેવાનું એક તત્વ અને માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણનું એક તત્વ બંને છે, કરાર વિભાજીત નથી અને વેચાણ તત્વને અલગ કરી શકાતો નથી અને મૂલ્ય વર્ધિત કરને આધિન છે.

૩૫. આ તબક્કે, ભારત સંચાર નિગમ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં સંમત નિર્ણયમાં નોંધાયેલા નીચેના તારણોનો પણ સંદર્ભ આપી શકાય છે:

“૯૭. સમગ્ર માળખાગત સુવિધાઓ/સાધનો/ઉપકરણો અને વિનિમય દરેક સમયે અરજદારના ભૌતિક નિયંત્રણ અને કબજામાં હોય છે અને ન તો આવા માલનું કોઈ ભૌતિક હસ્તાંતરણ થાય છે અને ન તો આવા ઉપકરણો અથવા ઉપકરણોના ઉપયોગના અધિકારનું કોઈ હસ્તાંતરણ થાય છે.

૯૮. માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેના વ્યવહારની રચના કરવા માટે વ્યવહારમાં નીચેના લક્ષણો હોવા આવશ્યક છે:

[એ] ડિલિવરી માટે માલ ઉપલબ્ધ હોવો જોઈએ;

[બી) માલની ઓળખ અંગે સર્વસંમતિ હોવી જોઈએ;

[સી] હસ્તાંતરણકર્તાને માલનો ઉપયોગ કરવાનો કાનૂની અધિકાર હોવો જોઈએ-પરિણામે તેના માટે જરૂરી કોઈપણ પરવાનગીઓ અથવા લાઈસન્સ સહિત આવા ઉપયોગના તમામ કાનૂની પરિણામો હસ્તાંતરણકર્તા માટે ઉપલબ્ધ હોવું જોઈએ;

[ડી] જે સમયગાળા દરમિયાન હસ્તાંતરણકર્તાને આવો કાનૂની અધિકાર છે, તે હસ્તાંતરણકર્તાને બાકાત રાખવો જોઈએ-આ કાયદાની સાદી ભાષાનો જરૂરી સહવર્તી છે-એટલે કે., "ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ" અને માત્ર માલનો ઉપયોગ કરવા માટેનું લાઈસન્સ નહીં;

[ઈ] જે સમયગાળા માટે માલનું હસ્તાંતરણ થવાનું છે તે સમયગાળા દરમિયાન માલનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર સ્થાનાંતરિત કર્યા પછી, માલિક ફરીથી તે જ અધિકારો અન્ય લોકોને સ્થાનાંતરિત કરી શકશે નહીં."

૩૬. એ નોંધવું જોઈએ કે અરજદારો વતી, પ્રથમ અપીલ સત્તાધિકારી સમક્ષ દલીલ કરવામા આવી હતી કે અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત વિશેષતાઓને માલના ઉપયોગના અધિકારના યોગ્ય હસ્તાંતરણ માટેના વ્યવહારની રચના કરવા માટે સંતોષ કરવો જરૂરી છે.પ્રથમ અપીલ સત્તામંડળે માત્ર અવલોકન કર્યું છે કે અપીલકર્તા (અરજદાર) અને ઓ. એન. જી. સી. વચ્ચેના કરારનો અભ્યાસ દર્શાવે છે કે બી. એસ. એન. એલ. ના કિસ્સામાં જણાવ્યા મુજબ તમામ વિશેષતાઓ એ સ્થાપિત કરવા માટે અસ્તિત્વ ધરાવે છે

કે અપીલકર્તાનો માલના ઉપયોગના અધિકારના વ્યવહારો તરીકે ભાડા પર રિગ્સ પ્રદાન કરવાનો વ્યવહાર અને તેથી, મૂલ્ય વર્ધિત કરવેરા માટે અનિવાર્ય છે.જો કે, સંબંધિત કરાર અથવા હકીકતો માટે કોઈ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી કે તે કેવી રીતે સ્થાપિત થાય છે કે રિગ્સ પ્રદાન કરવાના અરજદારનો વ્યવહાર એ માલના ઉપયોગના અધિકારનો વ્યવહાર છે જે ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત નિર્ણયમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ગણાયેલા લક્ષણોને સંતોષે છે.

૩૬. સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત નિર્ણયના પ્રકાશમાં વર્તમાન કેસની હકીકતોની તપાસ કરતા, જ્યાં સુધી માલની ડિલિવરી માટે ઉપલબ્ધ હોવા અંગે કલમ (એ) અને (બી) અને માલની ઓળખ અંગે સર્વસંમતિની જાહેરાતનો સંબંધ છે, તે સંતોષકારક હોવાનું કહી શકાય.જો કે, કલમ (સી) જે કહે છે કે હસ્તાંતરણકર્તાને માલનો ઉપયોગ કરવાનો કાનૂની અધિકાર હોવો જોઈએ-પરિણામે તેના માટે જરૂરી કોઈપણ પરવાનગીઓ અથવા લાઇસન્સ સહિત આવા ઉપયોગના તમામ કાનૂની પરિણામો હસ્તાંતરણકર્તાને ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ, વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, સંતુષ્ટ હોવાનું જણાતું નથી.વધુ ખાસ રીતે, કલમ (ડી) જે કહે છે કે જે સમયગાળા દરમિયાન હસ્તાંતરણકર્તાને આવો કાનૂની અધિકાર છે, તે હસ્તાંતરણકર્તાને બાકાત રાખવો જોઈએ, તે ચોક્કસપણે વર્તમાન કેસમાં સંતુષ્ટ નથી, કારણ કે, કરારમાં કરારો સહિત રેકૉર્ડ પરની હકીકતો સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે તે અરજદારો છે જેમણે વર્કઓવર રિગ્સનો કબજો

જાળવી રાખ્યો છે અને વર્કઓવર કામગીરી કરવાના હેતુસર તેનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે અને જ્યારે ઓએનજીસીને કલમ ૨૬.૨ હેઠળ અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત માલનો ઉપયોગ કરવાનો મર્યાદિત અધિકાર છે, ત્યારે તેને ચોક્કસપણે અધિકાર નથી. અરજદારોને બાકાત રાખવા માટે આવા માલનો ઉપયોગ કરો.આ સંજોગોમાં, પ્રશ્નમાં લેવાદેવા ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત વિશેષતાઓને પૂર્ણ કરતી નથી.પરિણામે, એવું ન કહી શકાય કે વ્યવહાર એ માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ માટેનો વ્યવહાર છે.

**૩૭. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) કેસમાં,** સામાવાળાએ ઠેકેદારોને વિવિધ કામો ફાળવ્યા હતા અને કરારબદ્ધ કાર્યોના અમલીકરણમાં ઉપયોગમાં લેવા માટે ઠેકેદારોને અત્યાધુનિક મશીનરી પૂરી પાડી હતી અને તેના માટે શુલ્ક મેળવ્યું હતું.કોર્ટે, ઠેકેદારો સાથેના સામાવાળાઓ :ના કરારની વિચારણા પર જાણવા મળ્યું કે મશીનરીનો અસરકારક નિયંત્રણ, જ્યારે મશીનરી ઉપયોગમાં હતી ત્યારે પણ, સામાવાળાઓ : પાસે હતું:ઠેકેદારો અન્ય કામો માટે મશીનરીનો ઉપયોગ કરવા અથવા મશીનરી ઉપયોગમાં હતી તે સમયગાળા દરમિયાન મશીનરીને બહાર ખસેડવા માટે સ્વતંત્ર ન હતા, અને એવું માન્યું હતું કે આ વ્યવહારમાં ઠેકેદારોની તરફેણમાં મશીનરીનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો ન હતો અને આંધ્ર પ્રદેશ જનરલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ ની કલમ ૫-ઈ હેઠળ ભાડા શુલ્કને કરવેરામાં

લાવી શકાયો ન હતો.વર્તમાન કેસમાં, અરજદારો વધુ મજબૂત પાયા પર ઊભા છે.વર્કઓવર રિગ્સ અરજદારોની માલિકીની છે; તે અરજદારો છે જે ઓએનજીસી સાથેના કરારને અમલમાં મૂકવા માટે વર્કઓવર રિગ્સનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે; વર્કઓવર રિગ્સનું નિયંત્રણ કોઈ પણ સમયે ઓએનજીસીને સોંપવામાં આવતું નથી અને તે હંમેશા અરજદારો પાસે રહે છે, તેથી, ઓએનજીસી ક્યારેય વર્કઓવર રિગ્સના અસરકારક નિયંત્રણમાં નથી.આ કેસમાં ભાડાના શુલ્કનો પણ સમાવેશ થતો નથી અને તે એક એવો કેસ છે જ્યાં અરજદારો ઓએનજીસીને સેવા પૂરી પાડે છે, જેના માટે તેઓ વર્કઓવર રિગ્સ સહિત તેમના પોતાના સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે.આ સંજોગોમાં, એવું કહેવું શક્ય નથી કે આ વ્યવહારમાં ઓએનજીસીની તરફેણમાં ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ છે, જે મૂલ્ય વર્ધિત કરવેરાની વસૂલાતને આકર્ષિત કરે છે.

૩૮. અબાન લોઈડ ચિલીઝ ઓફ્શોર લિમિટેડ વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટનો નિર્ણય પણ ઉપરોક્ત દ્રષ્ટિકોણને સમર્થન આપે છે. તે કિસ્સામાં અદાલતે, સંબંધિત પક્ષો પરની જવાબદારીઓ અને જવાબદારીઓની વિવિધ કલમો અને તેના પોતાના કર્મચારીઓ સાથે ઓએનજીસીના નિર્દેશ મુજબ દરિયાની સપાટી પર ડ્રિલિંગ કામગીરી હાથ ધરવા માટે કરદાતાની કામગીરીની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લીધા પછી અભિપ્રાય હતો કે તેમાં સામેલ કાર્યની પ્રકૃતિ અને કરારની વિશિષ્ટતાના દ્રષ્ટિકોણથી તેને જોવું

જોઈએ.અદાલતે શોધી કાઢ્યું હતું કે ટ્રિલિંગ સ્થળની પહોંચ માત્ર ઓએનજીસી દ્વારા જ ઓળખવાની હતી અને હેકેદારને સોંપવામાં આવેલ કામની પ્રકૃતિ માત્ર તેના પોતાના કર્મચારીઓ સાથે ટ્રિલિંગ કામગીરીમાં સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે હતી તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, વ્યવહારમાં માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું હસ્તાંતરણ સામેલ નહોતું.અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ઓ. એન. જી. સી. દ્વારા નિર્ધારિત વિસ્તારમાં કામગીરી કરવી પડે છે તે માત્ર હકીકત મશીનોને ઓ. એન. જી. સી. ના અસરકારક નિયંત્રણ હેઠળ લાવતી નથી. કાર્યસ્થળ અને કાર્યસ્થળની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, જરૂરી છે કે, માત્ર ઓ. એન. જી. સી. એ જ નિર્ધારિત સ્થળ નિર્દિષ્ટ કરવું પડશે જ્યાં ટ્રિલિંગ કામગીરી હાથ ધરવાની હતી.હકીકત એ છે કે ઓએનજીસી પાસે કામગીરીના ક્ષેત્રને ઓળખવા માટે જરૂરી સત્તા હતી, તે સ્થળ પર ઓએનજીસીના નિયંત્રણ તરફ શ્રેષ્ઠ રીતે નિર્દેશ કરી શકે છે, પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે ઓએનજીસી પાસે મશીનરી અથવા તેની કામગીરીનો કબજો અને નિયંત્રણ હતું, પરિણામે લીઝિંગ વ્યવહાર તરીકે.

૩૯. બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા સેલ્સ ટેક્સ કમિશનર, મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, બોમ્બે વિ. રોલ્ટા કમ્પ્યુટર એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, [૨૦૦૯] ૨૫ વીએસટી ૩૨૨ (બોમ) માં સમાન અભિપ્રાય લેવામાં આવ્યો છે, જેમાં તે આ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યો છે:

“૭ વર્તમાન કેસમાં, અગાઉ નોંધાયેલા તથ્યો પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે માલ, એટલે કે, કોમ્પ્યુટર અને ટર્મિનલ હંમેશા પ્રતિવાદીઓના કબજામાં હતા.તેઓ ક્યારેય ઓએનજીસીને પહોંચાડવામાં આવ્યા ન હતા અથવા સોંપવામાં આવ્યા ન હતા. એવું હોઈ શકે કે ઓ. એન. જી. સી. ની જરૂરિયાત મુજબ, તેમને નિશ્ચિત સમય સોંપવામાં આવ્યો હતો અને દિવસના તે નિશ્ચિત સમય દરમિયાન, ઓ. એન. જી. સી. ના કર્મચારીઓ તેમનું કામ કરાવવા માટે પ્રતિવાદીઓની કચેરીમાં આવતા હતા, પરંતુ તે સમયગાળા દરમિયાન, કોમ્પ્યુટરનું સંચાલન ઓ. એન. જી. સી. ના કર્મચારીઓ દ્વારા નહીં પણ પ્રતિવાદીઓના કર્મચારીઓ દ્વારા કરવામાં આવતું હતું.

માત્ર એટલા માટે કે કોઈ વ્યક્તિ સુવિધાના હેતુથી અન્ય તમામ ગ્રાહકોને બાકાત રાખવા માટે દિવસના ચોક્કસ સમયગાળા દરમિયાન ચોક્કસ ગ્રાહકને સેવા પ્રદાન કરવા માટે સંમત થાય છે, તેનો અર્થ એ નથી કે માલ ખરેખર તે ચોક્કસ ગ્રાહકને પહોંચાડવામાં આવ્યો છે.કરારની પ્રકૃતિ અને પ્રતિવાદીઓ અને ઓએનજીસી વચ્ચેના વ્યવહાર સેવા કરાર સિવાય બીજું કંઈ નહોતું, જેમાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઓએનજીસીને કેટલીક સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવી હતી. કમ્પ્યુટર્સ અને અન્ય સાધનોનો રચનાત્મક કબજો કોઈપણ સમયે ઓએનજીસી પાસે હતો તે બતાવવા માટે કંઈ નથી.તે હદ સુધી, પ્રશ્ન નં.૨ યોગ્ય નથી.કલમ ૩ અને જની ભાષાને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈપણ માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણના સંદર્ભમાં વેચાણના ટર્મઓવર પર કર લાદવામાં આવશે.જ્યાં સુધી કોઈ પણ માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ ન થાય ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત કાયદાની

જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં આવશે નહીં અને આવા વ્યવહારો પર વેચાણવેરો વસૂલ કરી શકાશે નહીં.પ્રતિવાદીઓ અને ઓએનજીસી વચ્ચેના કરારની પ્રકૃતિ અને કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા, એવું માનવું આવશ્યક છે કે ટ્રિબ્યુનલે કાયદાની કલમ ૨ (૧૦) ની જોગવાઈઓનું યોગ્ય રીતે અર્થઘટન કર્યું છે, જ્યારે એવું માને છે કે વ્યવહાર કરપાત્ર નથી."

૪૦. એચ. એલ. એસ. એશિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ ત્રિપુરા રાજ્ય (ઉપરોક્ત) માં ગુવાહાટી ઉચ્ચ ન્યાયાલય-અગરતલા ખંડપીઠે લગભગ સમાન તથ્યોના સમૂહમાં જાણવા મળ્યું હતું કે તે કિસ્સામાં કરાર કરારમાં હેકેદારને તેના પોતાના ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરીને "વેલ-લોર્ગિંગ, છિદ્રિત અને અન્ય વાયરલાઈન સેવાઓ" પ્રદાન કરવાની ફરજ પડી હતી અને તેથી ઉપકરણોના ઉપયોગના અધિકારનું કોઈ હસ્તાંતરણ થયું ન હોવાનું કહી શકાય.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે અરજદાર પ્રશ્નમાં કરારના અમલ માટે પ્રાપ્ત વિચારણાના સંદર્ભમાં ટી. એસ. ટી. અધિનિયમ હેઠળ કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી; અને તેથી, મહેસૂલ સત્તામંડળની કાર્યવાહી, પ્રશ્નમાં કરારને ધ્યાનમાં રાખીને સ્રોત પર વેચાણવેરાની કપાતની માંગ વધારવામાં, માલના ઉપયોગના અધિકારોનું હસ્તાંતરણ સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિના હતું.

૪૧. જ્યાં સુધી અગ્રવાલ બ્રધર્સ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયની વાત છે, જેના પર નીચેના અધિકારીઓ તેમજ વિદ્વાન

સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે, ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં આકારણી કરનારાઓ બિલ્ડર્સ અને ઠેકેદારોને શટર ભાડે રાખતા હતા, જેમણે તેનો ઉપયોગ ઇમારતોના નિર્માણ દરમિયાન કર્યો હતો.માલની પ્રકૃતિ એટલે કે શટરિંગ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે માલનું અસરકારક નિયંત્રણ બિલ્ડરો અને ઠેકેદારોના હાથમાં જશે અને જ્યાં સુધી શટરિંગનો ઉપયોગ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી કરદાતાનું તેના પર કોઈ નિયંત્રણ રહેશે નહીં.તે પ્રશ્નમાં માલની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લઈ રહ્યું છે, કે કોર્ટે એવું માન્યું છે કે વિચારણા માટે માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારનું હસ્તાંતરણ થયું હતું અને માનવામાં આવતા વેચાણની જરૂરિયાતો સંતોષાઈ હતી.બીજી બાજુ, વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, ઉપકરણનું નિયંત્રણ, અસરકારક અને અન્યથા, વર્કઓવર રિગ્સ હોવાથી, હંમેશા અરજદારો પાસે રહે છે જેઓ કરાર હેઠળ સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે.કોઈ પણ સમયે ઓએનજીસીને માલ પહોંચાડવામાં આવતો નથી અને ન તો ઓએનજીસી ક્યારેય અરજદારોને બાકાત રાખવા માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે.તેથી ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડતો નથી.

જરૂર. અહીં ઉપર સૂચવ્યા મુજબ વિવિધ અન્ય નિર્ણયો, કાયદાના સમાન પ્રસ્તાવો મૂકતા, અરજદારો માટેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા તેના પર આધાર

રાખવામાં આવ્યો છે, જો કે, પુનરાવર્તન ટાળવા માટે કોર્ટ તે બધાને વિગતવાર સંદર્ભ આપવાની જરૂર માનતી નથી.

૪૩. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ અદાલતનો મત છે કે અરજદારો અને ઓએનજીસી વચ્ચેના કરારમાં માલના ઉપયોગના અધિકારનું કોઈ હસ્તાંતરણ સામેલ નથી અને પરિણામે આવા વ્યવહાર પર મૂલ્ય વર્ધિત કરના વસૂલાતને આકર્ષિત કરતું કોઈ માનવામાં આવતું વેચાણ નથી. અરજદારની દલીલ કે વ્યવહાર માત્ર વર્કઓવર કામગીરીની સેવા પૂરી પાડવા માટે છે અને તેથી વધુ કંઈ નથી, તે સ્વીકારવાને પાત્ર છે.

૪૪. ઉપરોક્ત ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે ઓએનજીસીના તેલના કુવાઓના વર્કઓવર કામગીરી માટે અરજદાર અને ઓએનજીસી વચ્ચે થયેલો કરાર એ ઓએનજીસીને સેવાનો શુદ્ધ કરાર છે. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર અને ઓ. એન. જી. સી. વચ્ચે નોંધાયેલો 'આઈ. ડી. ૧' તારીખનો કરાર એક સંયુક્ત કરાર છે, જેમાં માલના ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ દ્વારા ડીમ્ડ સેલનું તત્વ અને ઓ. એન. જી. સી. ને સેવાઓ પૂરી પાડવાનું તત્વ બંને સામેલ છે, જે કરારના કરારમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ પક્ષોના ઇરાદાની વિરુદ્ધ છે, તેને જાળવી શકાતો નથી.

૪૫. એ નોંધવું જોઈએ કે ટ્રિબ્યુનલે કરારને સંયુક્ત કરાર ગણાવ્યા પછી, જેમાં સેવાનું એક તત્વ તેમજ માલનો ઉપયોગ કરવાના અધિકારના હસ્તાંતરણનું એક તત્વ સામેલ છે, તેણે આ બાબતને પ્રથમ અપીલ અધિકારીને વ્યાજ અને દંડ પર પરિણામી અસર સાથે કર જવાબદારીની પુનઃગણતરી કરવા માટે મોકલી દીધી છે. અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, કરારની કલમો, ઠેકેદારને ચૂકવણી માટેના દરને ધ્યાનમાં લેતા, ક્યાંય પણ ઉપયોગના અધિકારના હસ્તાંતરણ અને અરજદારો દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓ માટેના શુલ્કમાં કોઈ વિભાજનની કલ્પના કરવામાં આવી નથી. આમ, કરારને બે ઘટકોમાં વિભાજિત કરી શકાતો નથી, એટલે કે સેવા અને માલના ઉપયોગના અધિકારનું હસ્તાંતરણ. આ સંજોગોમાં, પ્રથમ અપીલ અધિકારી માટે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા નિર્દેશોના સંદર્ભમાં કર જવાબદારીની ગણતરી કરવી શક્ય બનશે નહીં.

૪૬. આ બાબતના ઉપરોક્ત દ્રષ્ટિકોણમાં, અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી વૈકલ્પિક રજૂઆતોના ગુણદોષમાં પ્રવેશ કરવો જરૂરી નથી.

૪૭. ઉપરોક્ત કારણોસર, અરજી સફળ થાય છે અને તે મુજબ તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. ૨૦૧૬ની બીજી અપીલ નં. ૨૫૮ માં ગુજરાત વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલ ૨૫.૧.૨૦૧૬ તારીખનો વિવાદિત આદેશ

તેમજ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી અને મૂલ્યાંકન સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો આથી રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના નિયમ તે મુજબ સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવે છે.

(હર્ષા દેવાણી, ન્યાયમુર્તિ)

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમુર્તિ)

**વિષય:**—વર્કઓવર રિગ્સ સેવાઓ પર વેટ ની કરપાત્રતા અને સેવા કર કરારનું વર્ગીકરણ.

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

***DISCLAIMER:*** *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official*

*purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*